

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävän taiteen koulutusohjelma

Sirkus

2019

Mari-Helen Thurén

**KARTOITUS SUOMALAISTEN
SIRKUSOPETTAJIEN
KÄYTTÄMISTÄ
OPETUSMENETELMISTÄ
LAPSILLE JA NUORILLE**

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Esittävän taiteen koulutusohjelma | Sirkus

Kevät 2019 | 39 sivua, 12 liitesivua

Mari-Helen Thurén

KARTOITUS SUOMALAISTEN SIRKUSOPETTAJIEN KÄYTTÄMISTÄ OPETUSMENETELMISTÄ LAPSILLE JA NUORILLE

Opinnäytetyöni on kartoitus suomalaisten sirkusopettajien käyttämistä opetusmenetelmistä lapsille ja nuorille. Keskityn opinnäytetyössäni tarkastelemaan, minkälaisin tavoin sirkusopettaja voi opettaa ryhmälle uutta sirkustempua. Tavoitteenani on kartoittaa eri opetusmenetelmien hyviä ja huonoja puolia. Pääaineistonani on sirkusopettajille teettämäni kyselyn vastaukset. Lisäksi teorialähteinä ovat liikuntakasvatuksen kirjat ja internetin artikkelit. Käytän apuna pohdinnoissa myös omia kokemuksiani sirkuksen oppimisesta ja opettamisesta.

Teoriapohjan osana tarkastelen oppimista ja motorista oppimista sirkuksen opettamisen näkökulmasta. Tämän jälkeen pohdin erilaisten opetusmenetelmien toimivuutta sirkuksessa ja vielä erikseen eri sirkuslajien näkökulmasta. Lopetan johtopäätöksiini siitä, että opetusmenetelmän valintaan vaikuttavat yllättävän monet seikat ja että opetusmenetelmiä olisi hyvä osata vaihdella.

Kartoituksestani minulle selventyi se, että sirkuksen opettaminen on monimuotoista työtä. Opetusmenetelmän valintaan vaikuttavat opettaja, kaikki oppilaat ja lisäksi ulkoiset tekijät kuten välineistö. Opinnäytetyöstäni kävi ilmi myös se, että opetusmenetelmiä tulisi vaihdella. Tämä perustuu oppilaiden erilaisiin oppimistyyliihin, oppilaan ja opettajan motivoimiseen ja muutosten, kuten opettajan loukkaantumisen, ennakkoimiseen.

ASIASANAT:

Sirkus, opettaminen, sirkustekniikka

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Performing arts | Circus

Spring 2019 | 39 pages, 12 pages in appendices

Mari-Helen Thurén

A SURVEY OF THE TEACHING METHODS THAT ARE USED IN TEACHING CHILDREN AND ADOLESCENTS IN FINLAND

This thesis is a study of the teaching methods that Finnish circus teachers use in teaching new circus technique to children and adolescents. The main source of information is an inquiry I made to Finnish circus teachers. Books and articles about physical education are my source of theory. In addition, I'm using my own experience of circus teaching and learning.

At first, the thesis introduces the basic concepts of learning and motor learning. After this I analyze the functionality of the most common teaching methods in circus and its disciplines. I conclude the thesis on the topic of choosing a teaching method, a decision influenced by multiple factors. I reason that the methods should be alternated.

This survey clarifies that circus teaching is a varied job. The teacher, the students and external factors like the equipment have an influence on choosing a teaching method. My thesis conveys that the teaching methods should be alternated. The claim is based on evidence suggesting that the students have different learning styles. In addition, the teaching method rotation keeps both the teachers and the students motivated and prepared against sudden changes, such as an injury.

KEYWORDS:

Circus, teaching, learning, motor learning, circus technique

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TIETOPOHJAA SIRKUKSEN OPPIMISELLE	8
2.1 Oppimisenäkemykset	8
2.2 Motorinen oppiminen	9
2.3 Mallioppiminen	11
2.4 Oppimistyylit ja tiedonhankintatyytit	12
3 SIRKUKSEN OPETUSMENETELMÄT	14
3.1 Opettaminen eri oppimisteorioihin perustuen	14
3.2 Opettajan antama esimerkki	16
3.3 Jonkun muun näyttämä esimerkki	20
3.4 Videon tai kuvan näyttäminen	21
3.5 Sanallinen ohjeistus	22
3.6 Mallaaminen	24
4 SIRKUSLAJIEN TEKNIIKAN OPETTAMISEN ERITYISVAATIMUKSIA	26
4.1 Permantoakrobatia	28
4.2 Pari- ja pyramidiakrobatia	29
4.3 Tasapainoilu	31
4.4 Ilma-akrobatia	33
4.5 Jongleeraus	34
5 SIRKUKSEN OPETTAMISEN MONIMUOTOISUUS	36
LÄHTEET	39

LIITTEET

Liite 1. Kysely sirkusopettajille.

KUVIOT

Kuvio 1. Opettajien käyttämät opetustyyliä.	17
Kuvio 2. Kyselyn vastaukset, "Näytän itse mallia".	17
Kuvio 3. Vastauksia kyselyn väittämiin.	19
Kuvio 4. Kyselyn vastaukset, "Näytän videon/kuvan".	21
Kuvio 5. Opettajien käyttämät opetustyyliä, mallaaminen korostettuna.	25
Kuvio 6. Lihasien lämpötilan vaikutus opetustyylin valintaan.	26
Kuvio 7. Opetettavat sirkuslajit (ensisijainen + toissijainen).	27

1 JOHDANTO

Tämä kirjallinen opinnäytetyö on kartoitus sirkustekniikan opettamisessa käytettävistä menetelmistä opettaessa lapsia ja nuoria Suomessa. Tutkimuskysymykseni on, minkälaisin tavoin sirkustekniikkaa opetetaan. Opinnäytetyö keskittyy ensimmäiseen opetuskertaan ja yksittäiseen liikkeeseen. Ensimmäisellä opetuskerralla tarkoitan tilannetta, jossa opettaja opettaa kyseistä tempua tai liikettä tietylle ryhmälle ensimmäistä kertaa, eli kyseiselle ryhmälle opetetaan uutta tekniikkaa. Tekniikka voi olla niin alkeistason kuin todella edistyneenkin tason materiaalia. Ensimmäiseen opetuskertaan painottuminen valikoitui, koska mielestäni ensivaikutelma on todella tärkeä ja siihen pystyin helposti kohdistamaan osan kyselyni kysymyksistä. Lisäksi oppimisen alkuvaihe on ratkaiseva tekijä, jotta harjoittelu saataisiin jatkumaan ja motivaatio syttymään, joten ohjaajan toiminnalla on suuri merkitys oppimisen alkuvaiheessa (Jaakkola 2010, 155).

Sirkus on minulle sekä taidetta että liikuntaa, ja tilanteen mukaan toinen näistä näkökulmista saattaa dominoida ajatteluaani. Sirkus kuuluu Suomessa taiteen perusopetuksen piiriin, ja varsinkin taiteen perusopetusta annettaessa tulisi opettajan huomioida sirkustekniikan ohella sirkuksen taiteellinen puoli. Opetushallitus (2017, 59–61) määrittää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissaan sirkustaitteen tavoitealueiksi sirkustekniikan, kehontuntemuksen ja -hallinnan, sirkustaiteen tuntemuksen sekä ilmaisun ja esiintymisen. Sirkustekniikka on siis yhtenä osana sirkustaitteen opetusta, ja mielestäni sirkustaide tarvitsee pohjakseen sirkustekniikkaa. Minun täytyi rajata kartoitustani, ja päädyin sirkustekniikkaan, koska se on itselleni mielenkiintoisin sirkuksen opettamisen osa-alue. Opetushallitus määrittelee sirkustekniikan olevan ”motoristen perustaitojen ja sirkuslajien tekniikoiden tavoitteellista harjoittelua sekä turvallisen harjoittelun omaksumista” (TPO2018 sirkustaiteen tukimateriaalit).

Sirkusopetuksen menetelmistä keskustellaan jonkin verran, mutta aiheesta on huonosti saatavilla suomenkielistä kirjallisuutta. Sirkuksen parista on Theseuksen tietokannassa paljon opinnäytetöitä ja osa niistä koskettaa sirkuksen opetusta. Opinnäytetöiden otsikoiden perusteella opetukseen keskittyvät opinnäytetyöt käsittelevät kuitenkin sitä, mitä tulisi opettaa ja minkälaisilla harjoituksilla. Suomen nuorisosirkusliiton jäsenyhteisöissä noin 10 000 harrastajaa osallistui viikoittaiseen toimintaan vuonna 2016 (SNSL, 2019). Sirkus on 2000-luvulla kasvattanut suosiotaan lasten ja nuorten harrastuksena, joten on mielestäni perusteltua kartoittaa sirkusopetuksessa käytettäviä opetusmenetelmiä ja

miettiä niiden toimivuutta. Keskityn juuri lapsiin ja nuoriin siksi, että sirkusopetusta tarjotaan Suomessa enimmäkseen heille, ja koska pohja liikkuvalla elämäntavalla luodaan juuri lapsuudessa.

Pääasiallisen lähdeaineiston muodostavat tekemäni kyselyn vastaukset. Kysely on nähtävillä työn liitteenä. Suomen nuorisosirkusliiton (SNSL, 2019) mukaan sirkusopettajia toimii Suomessa noin 250. Olen esittänyt kyselyn suomalaisille sirkusopettajille Suomen nuorisosirkusliiton ja Sirkuksen tiedostuskeskuksen uutiskirjeiden kautta. Lisäksi olen jakanut kyselyn Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemia opiskelijoille ja Facebookissa Sirkusohjaajat ja -opettajat sekä Suomen sirkustelijat! -ryhmissä. Vastauksia tuli määräaikaan mennessä 29 kappaletta. Tämän lisäksi käytän kirjallisia lähdeaineistoja motorisesta oppimisesta, varhaiskasvatuksen didaktiikasta ja oppimisenäkemyksistä.

Tavoitteenani tässä työssä on kartoittaa, minkälaisia menetelmiä sirkustekniikan opetuksessa käytetään Suomessa. Ennakko-oletukseni on, että sirkusopettajat näyttävät itse paljon esimerkkiä opetuksessaan. Haluan kuitenkin pohtia myös muiden opetusmenetelmien toimivuutta. Lisäksi haluan tuoda esiin sen, että on mahdollista opettaa monella tavalla. Sirkustekniikan opettamista taustoitan käsittelemällä oppimisenäkemyksiä, motorista oppimista ja mallioppimista. Tämän jälkeen siirryn tarkastelemaan erilaisia opetusmenetelmiä sirkuksen ja motorisen oppimisen kannalta. Luvussa neljä tarkastelen opetusmenetelmien hyviä ja huonoja puolia eri sirkuslajien opettamisen näkökulmasta, sillä hypoteesinani on, että eri sirkuslajit haastavat opettajaa käyttämään erilaisia opetustapoja. Lopuksi pohdin opinnäytetyöni lopputuloksia ja prosessissa oppimiani asioita.

2 TIETOPOHJAA SIRKUKSEN OPPIMISELLE

Oppiminen on ensiarvoisen tärkeää ihmisen kehitykselle. Jotta olisi helpompaa ymmärtää sirkuksen opettamisen menetelmiä ja niiden hyötyjä, käsittelen opinnäytetyöni alkuun oppimisen määritelmää. Mielestäni sirkuksen oppimiseen liittyvät läheisesti motorinen oppiminen, mallioppiminen ja oppimistyylit, joten tässä luvussa esittelen myös niihin liittyviä teorioita.

2.1 Oppimisenäkemykset

Oppimista on tutkittu vuosisatoja, ja eri aikakausina on ollut erilaisia oppimiskäsityksiä. Useimmiten seuraava psykologian lähestymistapa on kehittynyt vastaamaan edellisen heikkouksiin ja kehittänyt myös uuden oppimiskäsityksen. Kuitenkin myös vanhemmille lähestymistavoille on jäänyt kannattajia. Tämän vuoksi 2010-luvulla on tarjolla monia oppimiskäsityksiä ja oppimiselle on monia määritelmiä.

Behavioristisen oppimiskäsityksen mukaan tavoitteena on saada tiettyyn ärsykkeeseen tietty reaktio. Oppimista säädellään vahvistamisella: rangaistus ei-toivotusta reaktiosta ja palkkio toivotusta reaktiosta. (Tynjälä 1999, 29.) Tämä oppimiskäsitys kuulostaa kovin yksinkertaiselta: oppilaalle annetaan tieto, hän reagoi siihen, ja siitä seuraa palkkio tai rangaistus. Behavioristiselta käsitykseltä jää huomioimatta oppilaan yksilöllisyys ja kognitiiviset prosessit.

Reaktion behaviorismin ongelmiin, erityisesti kognitiivisten prosessien huomioimattomuuteen, kehittyi kognitiivinen suuntaus ja sen myötä informaatioprosessointiteoria (IP-teoria). Teorian mukaan oppilaalle annetaan edelleen ärsyke, ja siitä seuraa reaktio, mutta näiden välissä tapahtuu kognitiivinen informaation prosessoinnin vaihe, eli tietoa prosessoidaan, ja se varastoidaan muistiin. IP-teoria painottaa muistin toimintoja ja pyrkii tehostamaan mieleenpainamisvaihetta ja pitkäaikaisenmuistin toimintaa. (Tynjälä 1999, 31–32.)

Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan tieto ei ole objektiivista, joten sitä ei voida vain siirtää oppilaalle. Sen sijaan oppilas konstruoi eli rakentaa tiedosta oman versionsa. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen alla on monia eri suuntauksia, joista osa painottaa

yksilön toimintaa ja osa yhteisöä sekä sosiaalista kanssakäymistä. Yhteistä näille suuntauksille on käsitys oppilaasta aktiivisena toimijana, jonka aikaisemmat kokemukset vaikuttavat nykyiseen toimintaan. (Tynjälä 1999, 37–38.)

2000-luvulla on kehitetty oppimiskäsitys, jota nimitetään keholliseksi oppimiseksi. Sen taustalla on kehollinen käänne, eli ajatus siitä, että tieto syntyy ihmisessä ja ihmisten välillä. Kehollinen oppiminen on koko kehossa tapahtuva prosessi, joka perustuu keholliseen tietoon, sen käyttämiseen ja käsitteellistämiseen. Kehollinen tieto puolestaan nousee kehosta, sen ulkoisista ja sisäisistä aisteista, ja se on ei-symbolista informaatiota. Osa tästä tiedosta nousee tietoisuuteen asti, jossa se voidaan muuttaa symboliseen tai kielelliseen muotoon. Kehollisen oppimisen keskiössä ovat kehon aistimukset, havainnot ja kokemukset. (Anttila 2017.)

Jokaisessa edellä mainitussa teoriassa on omat hyvät puolensa ja pedagogiset sovelluksensa. Palaan myöhemmin näiden teorioiden sopivuuteen sirkuksen opetuksessa.

2.2 Motorinen oppiminen

”Termien perusteella **motorinen oppiminen** (engl. *motor learning*) voidaan määritellä joukoksi harjoittelun ja kokemuksen aikaansaamia sisäisiä prosesseja, jotka johtavat suhteellisen pysyviin muutoksiin motorisessa kyvykkyydessä ja taitoa vaativissa suorituksissa” (Kauranen 2011, 291). Jaakkola (2016, 23) käyttää motorisesta oppimisesta termiä liikuntataidon oppiminen. Hänenkin määrittelyssään korostuvat harjoittelun aikaansaamat prosessit, jotka johtavat pysyviin muutoksiin. Myös sirkustaitojen oppiminen on motorista oppimista, joten Kaurasen ja Jaakkolan näkemykset oppimisesta koskevat myös sirkusta.

Määrittelyiden mukaan motorinen oppiminen vaatii siis harjoittelua. Motorista oppimista tarvitaan täysin uusien asioiden oppimiseen, jo opittujen taitojen siirtämiseen toiseen ympäristöön, suoritusten parantamiseen ja suoritusten yhdenmukaistamiseen (Kauranen 2011, 291). Sirkuksessa tämä tarkoittaa, että motorista oppimista on esimerkiksi kuperkeikan opettelu, kuperkeikan siirtäminen permannolta kovalle alustalle ja kuperkeikan tekniikan parantuminen.

Vaikka motorinen oppiminen vaatii harjoittelua, se ei ole aina tiedostettua. Motorinen oppiminen jaetaan tiedostettuun ja tiedostamattomaan oppimiseen, joista tiedostettua

tarvitaan oppimisen alkuvaiheessa, mutta se hidastaa liikkeitä ja tekee niistä kömpelöitä. Tiedostamaton oppiminen on siis tehokkaampaa ja tarkempaa. (Kauranen 2011, 293.)

Kauranen (2011) ja Jaakkola (2010) esittelevät kirjoissaan *Motoriikan säätely ja motorisen oppiminen ja Liikuntataitojen oppiminen ja taitoharjoittelu* kolmivaiheisen teorian, joka pyrkii selittämään motorista oppimista. Mallin perustana on Paul Fittsin ja Michael Posnerin Kolmen vaiheen teoria. (Jaakkola 2010, 104–110; Kauranen 2011, 307–315 ja 356.)

Motorisen oppimisen ensimmäinen taso on taitojen oppimisen alkuvaihe, jota nimitetään myös verbaalis-kognitiiviseksi vaiheeksi. Oppija keskustelee itsekseen ääneen tai ajatuksissaan hahmottaakseen toiminnan tavoitteen ja reitin sen luokse, eli päätöksenteko on vaiheen keskiössä. Toimintaa harjoitellessa oppijan liikkeet ovat jäykkiä ja suoritusten välillä on suurta vaihtelua, mutta kehittyminen on nopeaa. (Jaakkola 2010, 104–105; Kauranen 2011, 356–357.)

Toinen vaihe on harjoitteluvaihe, jota voidaan kutsua myös motoriseksi tai assosiativiseksi vaiheeksi. Oppijalle alkaa muodostua muistijälki opeteltavasta asiasta, ja liikettä edustava hermoverkko laajentuu ja tihentyy. Oppija tietää, kuinka liike tulisi suorittaa, joten hän kykenee keskittymään enemmän yksityiskohtiin ja ympäristöön. Harjoitteluvaiheessa suoritusten varmuus kasvaa ja edistyminen hidastuu. (Jaakkola 2010, 106–108; Kauranen 2011, 357–358.)

Lopullisessa taitojen oppimisen vaiheessa liikkeet ovat hyvin koordinoituja ja toiminta on suurelta osin automaattista. Vaihetta voidaankin nimittää myös automaation vaiheeksi. Liikkeen suorittaminen ei enää vaadi oppijan huomiokykyä, joten huomio voidaan suunata ympäristön asettamiin vaatimuksiin, ja liikettä on mahdollista varioida. Oppimisen alkuvaiheessa liike on aivoissa jaettuna moniin osiin, jotka vaativat oman motorisen ohjelmansa. Lopullisessa taitojen oppimisen vaiheessa motoriset ohjelmat ovat sulautuneet yhdeksi ja hermoverkko on tiheä ja moniulotteinen, joten liike on sulavaa, tehokasta ja varmaa. (Jaakkola 2010, 108–110; Kauranen 2011, 358–359.)

Taidon oppiminen on prosessi, joka koostuu useista päällekkäisistä prosesseista. Tuo prosessi on pitkä, lopullisen taitojen oppimisen vaiheen saavuttamiseen vaaditaan tuhansien tuntien ja vuosien työ (Jaakkola 2010, 110). Lapsia ja nuoria opettaessa tämä tarkoittaa sitä, että lähes poikkeuksetta oppilaat ovat joko oppimisen alkuvaiheessa tai välivaiheessa. Opettaja itse voi olla joissain taidoissa oppimisen lopullisessa vaiheessa

ja osassa taidoissa vielä välivaiheessa. Taidon oppimisen alkuvaihetta jokainen sirkusopettaja pääsee tukemaan, joten olen päätenyt seuraavissa luvuissa keskittymään oppimisen alkuvaiheeseen ja erityisesti ensimmäiseen opetuskertaan, vaikka se on vain yksittäinen hetki oppimisen prosessissa.

Motorinen kehittyminen on osa motorista oppimista. Lapsen ja nuoren motorinen kehittyminen on lapsen liikunnallisten taitojen oppimisen jatkuva prosessi, jossa muutokset tapahtuvat geenien ohjaamana (Jaakkola 2010, 76). Kauranen (2011) kertoo, että vaikka geenit ohjaavat motorista kehittymistä, on ympäristön merkitys erityisen suuri. Tähän perusteluna on se, että motoriselle oppimiselle ei ole löydetty nopean kehityksen kautta, toisin kuin esimerkiksi voiman ja nopeuden kehittymiselle (Kauranen 2011, 347–348). Koska ympäristön merkitys on erityisen suuri, on mallioppimisen kautta mahdollisuus vaikuttaa motoriseen kehittymiseen suuresti.

Motorisia taitoja opettaessa rajoittavana tekijänä on motorisen kehittymisen lisäksi myös biologinen kypsyminen. Lapsen tai nuoren syntymävuosi ei kerro hänen biologista ikäänsä, mikä tulisi huomioida harjoituksia valittaessa. Ennen murrosikää harjoittelun tulisi keskittyä perusliikuntataitoihin ja voimaharjoittelu tehdä omalla kehonpainolla. Kasvupyrähdyksen aikana rasisvammariski kasvaa, joten harjoittelussa on tärkeää huomioida linjoja ja suoritusten turvallisuutta. Kasvupyrähdyksen jälkeen voidaan aloittaa voimaharjoittelu lisäpainoilla, jos tekniikka on kunnossa ja palautumisesta huolehditaan. (Hänninen 2015, 3–8.)

Koska motorinen oppiminen on fyysisten taitojen oppimista, se vaatii lihasten lämmittelyä. Lämmittelemällä kehoa ja mieltä valmistellaan tulevaan liikunnalliseen suoritukseen. Perinteisesti lämmittelyssä nostetaan sykettä ja hikeä ihonpintaan esimerkiksi juoksemalla. Kuitenkin monesti myös mieli tarvitsee herättelyä, jotta päästään keskittymään tekeillä olevaan tehtävään. Sirkuksen opettajalle lämmittely on huomionarvoinen seikka. Sen lisäksi, että opettajan tulee valmistaa oppilaat opetettavaan liikkeeseen, tulee opettajan valmistella itsensä opettamiseen. Sirkuksen eri lajit vaativat erilaista lämmittelyä. Pалаan lajien vaatimuksiin mm. opettajan lämmittelyn suhteen luvussa neljä.

2.3 Mallioppiminen

Vuonna 1925 syntynyt kanadalainen Albert Bandura kehitti 1980-luvun puoleen väliin mennessä sosiaalis-kognitiivisen teorian (Pajares 2004). Banduran teorian lähtökohtana

on behavioristinen oppimiskäsitys ja ehdollistuminen. Bandura kuitenkin lähestyy kognitiivista oppimisteoriaa, koska hänen mielestään ärsykkeen ja reaktion välillä tapahtuu välittävä prosessi. Lisäksi Banduran teoriaan kuuluu ajatus siitä, että käyttäytyminen opitaan pääosin ympäristöstä, havainnoivan oppimisen kautta. (McLeod 2016.)

Yksi sosiaalis-kognitiivisen teorian tärkeistä osa-alueista on sijaisoppiminen, jota kutsutaan myös sosiaalseksi oppimiseksi ja mallioppimiseksi. Ihminen oppii ympärillään olevilta malleilta tietoisesti ja tiedostamattaan. Mallit edistävät taitojen ja käyttäytymismuotojen omaksumista, vaikuttavat motivaatioon, virittävät emootioita ja sitä kautta opettavat arvoja ja asenteita. (Bandura 2017, 28–29.) Nykypäivänä malleja löytyy arkipäiväisten kohtaamisten lisäksi myös televisiosta, nettivideoista ja sosiaalisesta mediasta. Malleilla on siis suuri psykologinen vaikutus ja lisäksi ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Koska sirkuksen harjoittelu on pääosin fyysisten taitojen opettelua ja nuo taidot ovat monesti myös monimutkaisia, on tyypillistä opettaa näyttämällä esimerkkiä. Siksi onkin mielestäni johdonmukaista tarkastella mallioppimista sirkuksen opettamisen taustaksi.

Mallioppiminen tapahtuu havainnoinnin kautta. Bandura jakaa havainnoinnin kautta tapahtuvan oppimisen säätelyn neljään osatoimintaan: tarkkaavuuteen liittyvät, muistissa säilyttämisen, käyttäytymisen tuottamis- ja motivaatioprosessit. Näillä prosesseilla säädellään muun muassa huomion suuntaamista, havaintojen käsittelyä ja käsitteiden muuttamista toiminnaksi. (Bandura 2017, 30; McLeod 2016.) Mallioppiminen on siis prosessi, johon vaikuttavat niin malliin, oppijaan kuin ympäristöönkin liittyvät tekijät.

Sirkuksen opettaja toimii tunneilla usein mallina näyttäessään esimerkkiä. Opettaja on kuitenkin mallina myös tiedostamattaan. Oppilaat voivat omaksua opettajalta esimerkiksi vuorovaikutustaitoja, eettisiä mielipiteitä tai seisomistavan. Erityisesti lapsille opettaja on auktoriteettisessa asemassa ja ihailun kohteena, mikä lisää opettajaan kohdistuvaa havainnointia ja häneltä oppimista. Tämän vuoksi sirkusopettajan on hyvä olla tietoinen kaikista tekemisistään ja sanomisistaan oppilaidensa ollessa läsnä.

2.4 Oppimistyylit ja tiedonhankintatyylit

Jokainen oppilas on yksilö ja oppii erilaisilla tavoilla. Harrastelija-ajoiltani ja omista opetusryhmistä saamani kokemuksen mukaan lasten ja nuorten sirkusryhmissä on useimmiten 10–15 oppilasta. Tällaisessa suuressa ryhmässä yksilöiden eroja ei ole aina mahdollista huomioida, mutta yksilöllistämiseen olisi hyvä pyrkiä aina, kun se on mahdollista.

”Oppimistyyli määritellään yksilön yleiseksi, tiedostamattomaksi taipumukseksi hyödyntää ja käyttää tietynlaisia oppimistapoja uuden tiedon omaksumisessa” (Kauranen 2011, 304). Huomion arvoista on se, että oppimistyyli on pysyvä taipumus tietynlaiseen toimintaan. Erilaiset tilanteet saattavat kuitenkin vaatia yksilöltä taipumuksensa mukaisesta oppimistyylistä poikkeamista. Oppimistyyli voi jopa vaihdella erilaisissa tilanteissa ja vaikka kullakin on oma tyylinsä, se ei tarkoita, ettei hän voisi oppia muilla tyyleillä. Oppimistyylien luokitteluita on monia, joista paneudun tässä aistikanaviin perustuvaan jaotteleluun, jota pidetään merkittävänä motorisessa oppimisessa (Kauranen 2011, 304).

Visuaalisen tyylin omaavat harjoittelijat oppivat parhaiten näköaistinsa ja sen kautta tulevan informaation kautta. Visuaalinen tyyli jaetaan visuaalis-verbaaliseen ja visuaalis-ei-verbaaliseen tyyliin. Visuaalis-ei-verbaaliselle oppilaalle pelkkä kuvallinen ohjeistus on toimivaa, kun taas verbaaliselle oppilaalle optimaalisinta on saada visuaalisuuden lisäksi tukisanoja ja muistiinpanoja. (Kauranen 2011, 305.)

Auditiivisen oppimistyylin omaavalle harjoittelijalle informaatio tulisi tarjota erilaisten äänten ja puheen muodossa. Lisäksi hänelle ovat tärkeitä vuorovaikutus, ryhmätyöt ja liikkeiden rytmi. Sen sijaan kinesteettisen oppijan tulee päästä tekemään opettavaa asiaa käytännössä mahdollisimman aikaisin, ja ohjeistuksen ajan hän tarvitsee tekemistä käsilleen tai koko keholleen. (Jaakkola 2010, 19; Kauranen 2011, 305)

Oppimistyylien lisäksi opettajan olisi hyvä huomioida oppilaiden erilaisia tiedonhankintatyyliä, eli yksilöllisiä tapoja kartuttaa tietovarastoaan ja selvittää ongelmatilanteista. Empiristisessä tiedonhankintatyyliä aistikanavien kautta hankitut havainnot ovat avainasemassa ja motorista oppimista auttavat selkeät ohjeet, kokeileminen ja suunnitelmallisuus. Rationaalisen tiedonhankintatyylin järjestyminen ja loogisuus kaipaavat vaihtoehtoisia tekemisen tapoja ja ongelmanratkaisutilanteita. Metaforinen tiedonhankintatyyli perustuu tunteisiin ja henkilökohtaiseen kokemukseen, joten opetuksessa tulisi tarjota mahdollisuuksia oman kokemuksen analysoimiseen ja jakamiseen muiden kanssa. (Kauranen 2011, 303.)

3 SIRKUKSEN OPETUSMENETELMÄT

Teoriat oppimisesta ja motorisesta oppimisesta antavat pohjan sirkuksen opettamiselle. Näiden teorioiden soveltaminen käytäntöön ei ole kuitenkaan aivan yksinkertaista, sillä opetustilanteet vaihtelevat todella paljon. Sirkusta voidaan opettaa hyvin monenlaisissa ympäristöissä ja monenlaisille ryhmille, esimerkiksi nuorisosirkuskoulun esiintyvän ryhmän tunti, tanssikoulun ilma-akrobatiatunti ja avoin työpaja lastentapahtumassa antavat opettajalle hyvin erilaisia haasteita. Keskityn seuraavaksi nuorisosirkuskoulujen tarjoamaan lasten harrastustoimintaan, jossa lapset ovat tyypillisesti 5–18-vuotiaita. Päähuomioni annan sirkustekniikan opettamiseen ja tilanteeseen, jossa liikettä opetetaan ensimmäistä kertaa kyseiselle ryhmälle.

Oppiminen on jopa koko eliniän kestävä prosessi. Keskityn seuraavissa luvuissa kuitenkin oppimisen alkuvaiheeseen ja erityisesti ensimmäiseen opetuskertaan, sillä silloin luodaan pohja tuolle pitkälle oppimisprosessille. Ensimmäinen opetuskerta on ratkaiseva siinä, lähteekö oppimisprosessi ollenkaan liikkeelle. Taitoja voidaan luokitella monella tavalla, joista yksi on jako erillis-, sarja-, ja jatkuviin taitoihin (Jaakkola 2010, 49). Käsitelen lähinnä erillistaitoja, sillä suurin osa sirkuksen tempuista ja taidoista harjoitellaan ensin yksittäisinä liikkeinä, joilla on alku ja loppu.

Opetustyyliä on useita, niin kuin oppimiskäsityksiä ja oppimistyyliäkin. En tavoittele löytäväni tässä opinnäytetyössä yhtä oikeaa opetusmenetelmää. Sen sijaan haluan selvittää opetusmenetelmien hyviä ja huonoja puolia, ja sitä kautta saada selville joihinkin tilanteisiin sopivia menetelmiä. Tässä luvussa esittelen oppimisteorioiden soveltamista sirkuksen pariin ja sitten käsitelen viittä erilaista opetusmenetelmää. Olen valinnut opetusmenetelmät sen perusteella, että niillä minua itseäni on opetettu sirkuksen harrastelijana ja opiskelijana. Lisäksi olen itse käyttänyt kyseisiä menetelmiä omassa opetuksessani.

3.1 Opettaminen eri oppimisteorioihin perustuen

Behavioristinen oppimiskäsitys ei ole enää yleisesti vallalla, mutta sen pedagogisilla sovelluksilla on paikkansa tänäkin päivänä. Erityisesti vahvistaminen on fyysisen taidon oppimisessa tärkeää. Palkkiot ja rangaistukset kuulostavat julmilta tehokeinoilta, mutta

suullisena palautteena ne ovat sopivia ohjausvälineitä. Koska esimerkiksi oppilaan tekemä kuperkeikka ei ole vain oikein tai väärin, vaan siinä on joitain osia hienosti ja toisissa hiottavaa, tarvitaan opettajalta suullista palautetta suorituksesta. Opettajan tulee oppimisen tukemiseksi antaa sopivasti positiivista ja rakentavaa palautetta. Harjoittelun alkuvaiheessa palautetta tarvitaan enemmän, ja harjoitteluvaiheessa palautteen määrää voidaan vähitellen pienentää (Kauranen 2011, 297).

Toinen behavioristisen oppimiskäsityksen käytettävissä oleva idea on opittavan aineksen pilkkominen eli eteneminen yksinkertaisesta monimutkaiseen (Tynjälä 1999, 30; Kauranen 2011, 297). Monet lapsille opetettavat sirkustempot ovat liian haastavia tehtäväksi heti kokonaisuudessaan. Siksi onkin tärkeää opetella temppeja vaiheittain ja siirtyä vähitellen yhdistämään vaiheita, tai edetä helpommasta vaikeampaan versioon. Osaharjoittelu on kuitenkin tehokkaampaa harjoittelun välivaiheessa, kun liikkeestä on jo muodostunut kokonaiskäsitys. Erityisesti lapsille osissa harjoittelu voi olla alkuun vaikeaa, koska he eivät osaa hahmottaa oleellisimpia asioita liikkeestä. (Jaakkola 2010, 161.) Opettajan tulisi tämän vuoksi löytää jokin kompromissi, jossa päästään harjoittelemaan riittävän helppoa tehtävää, mutta saadaan kuitenkin käsitystä liikkeen kokonaisuudesta ja ytimestä.

Opittavan aineksen pilkkominen vaiheisiin on myös konstruktivismiin sovellutus, tosin hiukan eri mittakaavassa. Behavioristinen sirkuksen opettaja pilkkoo jokaisen opetettavan liikkeen paloihin. Esimerkiksi takaperin kuperkeikasta harjoitellaan ensin vain kerän kaatumista taaksepäin kädet korvien vieressä, sitten kuperkeikka tehdään alamäkeen avustuksella ja sitten vasta tasaisella lattialla. Konstruktivistit taas katsoo asiaa hiukan isommassa kuvassa, koska ihminen havainnoi ympäristöään edellisten kokemustensa perusteella ja rakentaa uuden tiedon edellisen kanssa yhteen. Niinpä konstruktivistit miettii tarkasti, missä järjestyksessä hän opettaa asiat, jotta ne kytkeytyvät sopivasti. Hän teettää keräharjoituksia sekä eteen että taakse päin, sitten kuperkeikkoja ja jatkaa ponnistus harjoitteisiin koko ajan tähtäimenään jatkumo eteenpäin, seuraavaan haasteeseen. Tässä tapauksessa kuperkeikoista voltteihin ja volttien variaatioihin.

Behavioristisessa opetustavassa opettaja kertoo tarkalleen tehtävän, kun taas konstruktivismiin puolella oppijoita pyritään ohjaamaan itse keksimään, havainnoimaan ja päättelämään motorisia vaatimuksia (Kauranen 2011, 297 ja 300). Lasten ja nuorten sirkusopetuksessa behavioristinen opetustapa on usein käytössä pienten lasten kanssa ja lasten kognitiivisten taitojen kehittyessä heille voidaan antaa enemmän vastuuta oppimisesta, eli voidaan siirtyä kohti konstruktivistisempaa tai humanistisempaa opetustapaa.

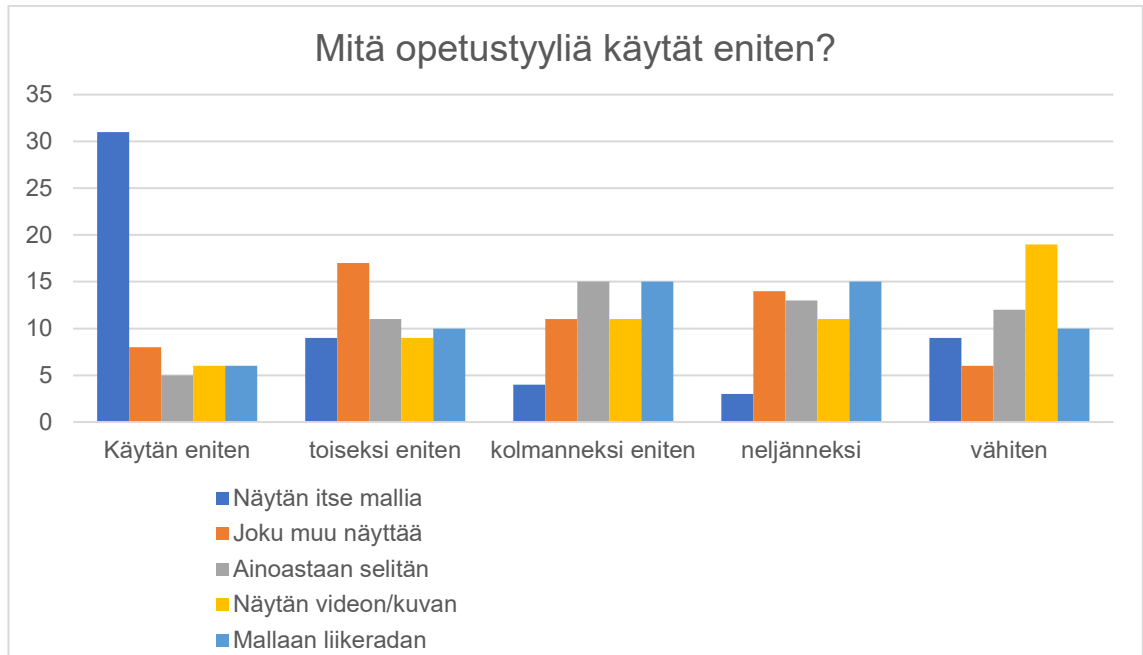
Humanistisen oppimisteorian mukaan motorisessakin opetuksessa tärkeintä on oppijan persoonan kasvattaminen, joten opetustilanteet ovat hyvin vapaamuotoisia (Kauranen 2011, 298). Kognitiivisen oppimisteorian mukaan yksilöllistäminen on tärkeintä, koska kaikki tieto ja taito rakentuvat vanhojen skeemojen päälle, joten jokaisella oppijalla on erilaiset lähtökohdat oppimiseen (Kauranen 2011, 300).

Konstruktivismin ja humanistisen oppimisteorian mukaan oppilaan autonomia harjoittelussa on tärkeää. Autonomia onkin yksi tärkeä tekijä oppilaan motivaation syntymisessä. Kuitenkin oppimisen alkuvaiheessa oppilas ei vielä tiedä, miten liikettä olisi hyvä harjoitella ja liian vaihtoehdot voivat ahdistaa. Tämän vuoksi taidon oppimisen käynnistämässä opettajalla on suuri rooli harjoittelutavan valinnassa. (Jaakkola 2010, 156.)

3.2 Opettajan antama esimerkki

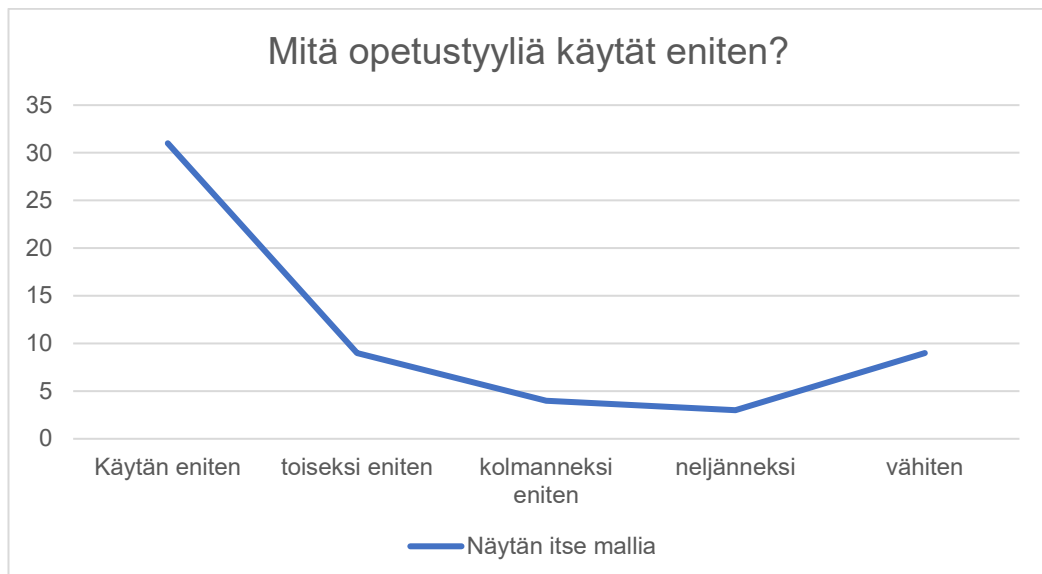
Kyselyni perusteella sirkusopettajien selvästi eniten käyttämä opetusmenetelmä on toimia itse malliesimerkin näyttäjänä. Kuviossa 1 on esitetty kootut vastaukset kyselystäni kysymykseen, jossa pyydettiin laittamaan opetustyyliä järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon vastaaja käyttää niitä. Kuvion tuloksiin on yhdistetty kaikkien eri lajien vastaukset sekä eniten opetetusta lajista että toiseksi eniten opetetusta lajista. Yhteensä tähän kysymykseen tuli 56 vastausta. Vastausvaihtoehtoina olivat 1) Näytän itse mallia, 2) Pyydän jota kuta muuta näyttämään, 3) Ainoastaan selitän, 4) Näytän videon/kuvan, 5) Mallaan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan). Vastausvaihtoehdot ovat valikoituneet sillä perusteella, että kyseisillä opetusmenetelmillä minua on opetettu sirkuksen harrastelijana ja opiskelijana. Lisäksi olen itse käyttänyt kyseisiä menetelmiä omassa opetuksessani. Vastaajien tuli laittaa nämä vaihtoehdot järjestykseen eniten käyttämästään vähiten käyttämänsä tapaan.

Kuvio 1. Opettajien käyttämät opetustyyli.

31/56 kyselyyn vastanneista näyttää eniten itse mallia opettaessaan tempua ensimmäistä kertaa. Kun "näytän itse mallia" -vaihtoehdon vastauksista muodostetaan viiva-diagrammi (kuvio 2), siitä tulee selvästi laskeva suora, joka kertoo tämän opetusmenetelmän suosiosta. Kyselyni otannalla (29 vastaajaa, joilta kuvion 1 esittämään kysymykseen yhteensä 56 vastausta) voidaan sanoa, että mallin näyttäminen on selvästi suosituin opetusmenetelmä.

Kuvio 2. Kyselyn vastaukset, "Näytän itse mallia".

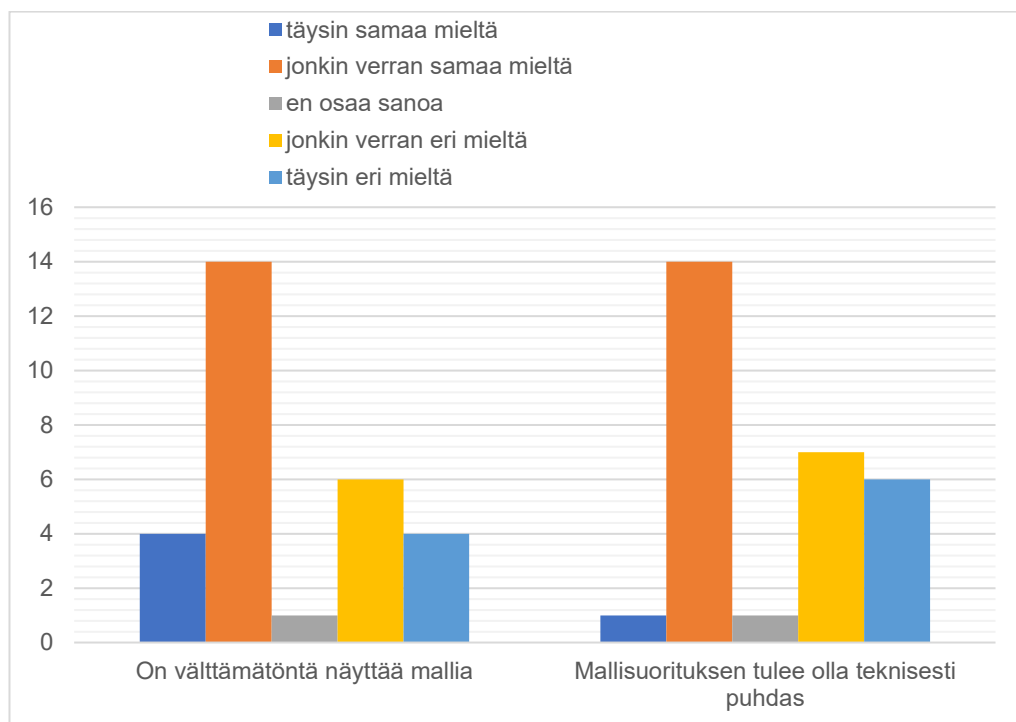
Ihmisen biologia puhuu visuaalisen mallin antamisen puolesta. Näköaisti on ihmisen aisteista dominoivin, ja silmien kautta ihminen saa selvästi eniten informaatiota. Tämän vuoksi näköaistin tuoma informaatio vie suurimman osan siitä tietomäärästä, joka keskushermoston ylemmissä säätelykeskuksissa tietoisesti voidaan käsitellä. (Kauranen 2011, 367–368.) Paikan päällä olevan mallin havainnoimista auttaa se, että ihminen pystyy käyttämään stereonäköään ja liikuttamaan päätään, mikä auttaa häntä havainnoimaan kolmiulotteisuuden paremmin (Ihmisen näkökyky 2019). Kolmiulotteisuus auttaa havainnoimaan tarkemmin, missä mikäkin raaja on ja miten se liikkuu.

Myös neurotiede tukee visuaalista mallia. Tutkijat ovat löytäneet ihmiseltä hermosoluja, jotka reagoivat samalla tavalla silloin, kun henkilö tekee tietyn toiminnan ja silloin, kun hän näkee toisen henkilön tekevän tuon saman toiminnan. Näitä hermosoluja kutsutaan peilisoluiksi. (Vittorio Gallese 2011.) Peilisoluja voidaan hyödyntää sirkuksen opetuksessa, jos tekniikasta annetaan visuaalinen malli. Peilisolut auttavat oppilasta jäljittelemään näkemäänsä toimintaa.

Taitojen harjoittelun alkuvaiheessa, ennen ensimmäistä liikkeen kokeilemistä, oppija tarvitsee suoritettavasta liikkeestä jonkinlaisen mielikuvan. Taitojen harjoittelun alkuvaiheen tavoitteena on luoda tuo mielikuva, joka selventää sitä, mistä suorituksessa on kyse (Jaakkola 2010, 104). Kognitiivisen ajattelun mukaan ihmisen ajattelu ja havaintojen prosessointi perustuu hänen skeemoihinsa. Myös motorisesta tehtävästä tarvitaan näin ollen skeema, joka kehittyy oppimisen myötä (Skeemateoria: Kauranen 2011, 310–311). Erilaisen oppimistyylin omaavat henkilöt omaksuvat tämän mielikuvan helpoiten eri tavoin. Mallin näyttäminen tukee parhaiten visuaalisen oppimistyylin omaavaa oppijaa. Koska näköaisti on ihmisen dominoivin aisti, on visuaalisesta esimerkistä kuitenkin hyötyä melkein jokaiselle oppijalle.

Nummisen (1997, 122) ja Kaurasen (2011, 368–369) mukaan mallisuorituksen tulisi olla oikein suoritettu ja oikeasta suunnasta näytetty. Teknisesti oikein suoritetusta mallista oppilaalle syntyy tavoitellumpi mielikuva suoritettavasta liikkeestä, mikä voi auttaa oppimaan liikkeen oikein. Jos liike opitaan väärin, on siitä poisoppiminen vaikeaa, kun motoriset mallit ovat jo muodostuneet ja motorinen mielikuva ei ole toivotunlainen (Kauranen 2011, 291). Malli tulee esittää sellaisesta suunnasta, että oppilaiden on helppo ymmärtää siitä liikkeen ydinkohdat (Numminen 1997, 122). Opettajan antamaa esimerkkiä on helppo kääntää tarvittaessa, kunhan opettaja muistaa miettiä mallin suuntaa. Esimerkiksi kuperkeikkaa opettaessa malli olisi hyvä näyttää sivultapäin, jotta oppilaat näkisivät sellän pyöreiden ja kontaktin lattiaan.

Jaakkolan (2010, 57) mukaan havainnointi on oppimisen edellytys, kun puhutaan liikuntataitojen harjoittelusta. Usein havainnointia kohdistetaan malliin hyödyntäen mallioppimista. Kuviosta 3 nähdään, että 18 kyselyyn vastaajaa on samaa tai jonkin verran samaa mieltä väittämän ”On välttämätöntä näyttää mallia” kanssa. Melkein yhtä paljon, 15 vastaajaa, on sitä mieltä, että tämän mallin tulisi olla teknisesti puhdas. Kuusi vastaajaa, eli yli 20 % on kuitenkin täysin eri mieltä väitteen kanssa. Mielestäni mallin puhtaudessa ei tarvitse päästä täydellisyyteen, mutta liikemielikuvan kannalta oppilaan on hyvä saada mahdollisimman tavoiteltu suoritus nähtäväkseen. Lisäksi erityisesti aran ja epävarman lapsen tai nuoren suoritusjännitystä voi helpottaa, jos hän näkee liikkeestä myös ns. alkeisversion, esimerkiksi kärrynpyörän jalat koukussa. Sirkustekniikkaa opettaessa tulee kuitenkin ottaa aina huomioon turvallisuuslähtökohdat, eli alkeisversionkin tulee olla varmasti turvallinen tapa tehdä liike. Toisaalta, turvallisuusnäkökohta puhuu teknisesti oikean liikemielikuvan saavuttamisen puolesta.

Kuvio 3. Vastauksia kyselyn väittämiin.

Numminen (1997, 122) ja Kauranen (2011, 368–369) kertovat muitakin määreitä, jotka mallisuorituksen tulisi täyttää. Mallia tulisi voida näyttää useamman kerran, sitä olisi tarvittaessa voitava hidastaa niin, ettei liikkeen rytmi kuitenkaan muutu, ja alkuun mallin tulisi olla pelkistetty, myöhemmin voidaan olla yksityiskohtaisempia. Sirkustempuissa

liikkeen hidastaminen ei ole aina mahdollista, jos kyseessä on esimerkiksi liike, johon sisältyy ponnistus ja ilmalento tai välineestä irrottaminen. Tämän vuoksi paikan päällä olevan mallin näyttäminen ei ole aina tehokkain tapa saada oppilaille selkeä liikemielikuva.

3.3 Jonkun muun näyttämä esimerkki

Kuviosta 1 nähdään, että 8/56 vastaajaa käyttää ensisijaisena opetusmenetelmänään jonkun muun kuin opettajan näyttämää esimerkkiä ja 17:sta tapauksessa 56:sta tämä on toiseksi käytetyin opetusmenetelmä. Mallina voi toimia apuopettaja tai joku oppilaista.

Monet opettajan antaman esimerkin hyvät puolet pätevät myös jonkun muun toimiessa esimerkkinä. Oppilaat näkevät mallin paikan päällä, peilisolut aktivoituvat ja esimerkkiä voidaan varioida: muuttaa tempoa tai suuntaa.

Opettajan antamaan esimerkkiin verrattuna apuopettajan tai oppilaan näyttämässä mallissa on huonona puolena se, ettei suorituksen tekninen puhtaus mahdollisesti ole yhtä hyvä. Riskinä on, että oppilas muodostaa itselleen virheellisen liikemielikuvan ja päätyy oppimaan liikkeen teknisesti väärin. Tämä on mahdollista erityisesti, jos mallina toimiva henkilö ei itse osaa vielä liikettä tai jopa ei tunne liikettä ollenkaan. Opettajan tulisi huomioida tilanne ottamalla malliksi sellaisen suorituksen, jonka tietää olevan vähintäänkin kohtalaisen puhdas. Jossain ryhmässä voi olla opettajaa taitavampi oppilas, jolloin oppilaan antama malli onkin teknisesti puhtaampi ja antaa mahdollisuuden näyttää liikkeen, jota opettaja ei itse osaa.

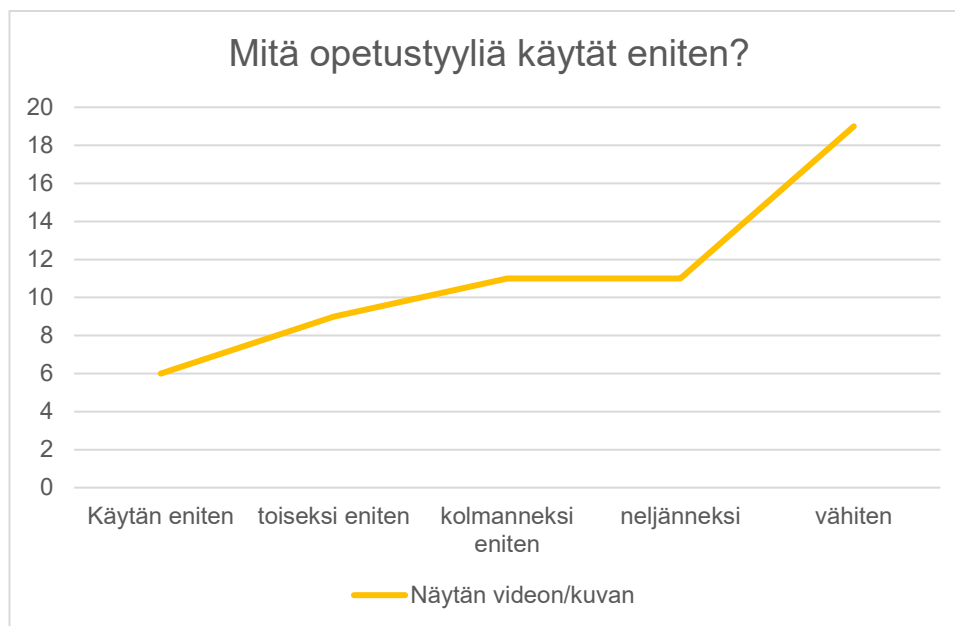
Kun opettaja ei ole sidottu näyttämään, hän kykenee avustamaan mallin näyttäjää ja voi auttaa tekemään mallista puhtaamman. Tällä tavoin oppilaat pääsevät näkemään myös, kuinka heitä tullaan avustamaan, jos avustaminen on tarpeen liikettä harjoitellessa. Kun oppilas toimii mallina, opettaja vapautuu myös keskittymään mahdolliseen selittämiseen ja katsojien reaktioihin. Lisäksi hyvänä puolena on sen hyödyntäminen, että suuri osa mallioppimisesta tapahtuu ikätovereiden välityksellä, sillä heihin on helpompi samaistua ja myös heidän saamistaan seuraamuksista opitaan (Bandura 2017, 28 ja 40).

Oppilaiden näyttämää mallia voidaan käyttää hyväksi oppilaiden motivoimisessa. Erityisesti oppimisen alkuvaiheessa oppilaiden motivointi on tärkeää, sillä se on avain harjoit-

telun jatkamiseen. Päästessään näyttämään oppilas voi saada pätevyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tuntemuksia, jotka auttavat sisäisen motivaation muotoutumisessa (Jaakkola 2010, 155).

3.4 Videon tai kuvan näyttäminen

Kyselyssäni pyysin vastaajia laittamaan opetustavat järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon he käyttävät kyseistä opetusmenetelmää. Yhtenä opetusmenetelmävaihtoehtona oli ”näytän videon/kuvan”. 6/56 vastaajista sanoi videon/kuvan näyttämisen olevan hänen eniten käytetyin opetusmenetelmänsä, ja kolmasosalle se oli vähiten käytetty. Kuvio 4 näyttää, että vastaukset muodostavat nousevan suoran, joka kertoo, että videon/kuvan näyttäminen oli kyselyyni vastanneille kaiken kaikkiaan vähiten käytetty opetusmenetelmä. Mitä kauemmas kuviossa mennään eniten käytetystä opetusmenetelmästä, sitä suositumpaa on videon tai kuvan näyttäminen.

Kuvio 4. Kyselyn vastaukset, ”Näytän videon/kuvan”.

Video tai kuva on tapa, jolla saadaan oppilaalle muodostettua visuaalisesti liikemielikuvaa, mutta sillä on heikkouksia verrattuna paikan päällä nähtävään malliin. Videon tai kuvan suoritusta ei päästä muokkaamaan opetustilanteessa, eikä sitä päästä näkemään kolmiulotteisesti. Samoin ongelmaksi tulee se, että suoritusta ei välttämättä nähdä optimaalisesta suunnasta, eikä kyetä liikkumaan suorituksen ympärillä, jolloin nähtäisiin sitä

useammasta suunnasta. Videolta tai kuvasta voi siis olla vaikeaa hahmottaa liikettä visuaalisesti yhtä hyvin kuin paikan päällä nähdystä mallista. Ongelmaksi voi muodostua myös se, että puhelimen, tabletin ja tietokoneen ruudut sekä paperiset kuvat ovat huomattavasti pienempiä kuin paikan päällä oleva malli. Tämä tekee näkemisestä ja hahmottamisesta vaikeampaa.

Vaikka videon tai kuvan näyttämällä on huonoja puolia ja se vaikuttaa kyselyni perusteella olevan vähiten suosittu opetusmenetelmä, on sillä kuitenkin paikkansa ja hyvät puolensa. Nyky-yhteiskunnassa tekniset laitteet ovat nousseet jokapäiväiseen käyttöön myös lapsille, joten niiden käyttäminen myös opetuksessa mahdollistaa uusia opettamisen tapoja. Monelle lapselle tärkeäksi tulleen tekniikan tuominen mukaan harjoitteluun voi toimia myös innoittajana ja antaa lisää motivaatiota harjoitteluun. Mielestäni kyselyyn vastanneet ovat huomanneet videon näyttämisen mahdollisuudet tai ainakin hyväksyvät sen käytön, sillä he ovat kaikki eri mieltä väitteen ”videoesimerkin näyttäminen on laiskuutta” kanssa.

Videolta näytettävää esimerkkiä pystytään katsomaan niin monta kertaa kuin koetaan tarpeelliseksi. Useimmiten videota pystytään myös pysäyttämään ja hidastamaan, jolloin mallia voidaan havainnoida tarkemmin (Numminen 1997, 122). Jos kukin oppilas katsoo videota omalta laitteeltaan, on heidän mahdollista pysähtyä juuri itselleen epäselväksi jääneisiin kohtiin. Video mahdollistaa myös sellaisten liikkeiden näyttämisen, joita opettaja tai kukaan oppilaista ei osaa tai kykene näyttämään.

3.5 Sanallinen ohjeistus

”Motoriseen tehtävään tutustuminen alkaa ohjaajan verbaalisen ohjeistuksen avulla” (Kauranen 2011, 366). Verbaalinen ohjeistus on useimmiten kaiken opettamisen lähtökohtana – näin on myös motoristen suoritusten opettamisessa. 23 kyselyyni vastanneista 29:sta on yhtä mieltä tästä. He vastaavat olevan täysin tai jonkin verran samaa mieltä väitteen ”sanallinen ohjeistus on välttämätöntä” kanssa. Sanallinen ohjeistus on erityisen tärkeää auditiivisen oppimistyylin omaaville oppilaille.

Ohjeistuksessa tulisi ottaa huomioon oppijoiden aiemmat tiedot, ja mahdollisesti liittää opetettava asia niihin. Näin voidaan käyttää hyväksi positiivista siirtovaikutusta – jos uusi asia saadaan kytkettyä vanhaan, voidaan käyttää valmiita keskushermoston yhteyksiä

ja liikemalleja hyväksi, ja oppiminen nopeutuu (Kauranen 2011, 366). Oppiminen nopeutuu myös siksi, että harjoittelusta tulee mielekkäämpää, jolloin taito siirtyy tehokkaammin pitkäkertoiseen muistiin (Jaakkola 2010, 158). On kuitenkin harkittava liikkeen liittämistä vanhoihin tietoihin, sillä on mahdollista, että saadaan aikaiseksi negatiivinen siirtovaikutus ja oppiminen vaikeutuu huomattavasti. Näin käy, jos opetettava asia poikkeaa huomattavasti vanhasta motorisesta taidosta ympäristön ollessa hyvin samankaltainen. Siirtovaikutuksen merkitys on erityisen suuri oppimisen alkuvaiheessa, joten ensimmäisellä opetuskerralla opettajan on hyvä kertoa liikkeiden yhtäläisyyksistä ja eroista (Jaakkola 2010, 95–99).

Sanallisten ohjeiden antamisessa tärkeää on muistaa, että oppilaiden tiedonsiirtokyky ja muisti ovat rajalliset (Kauranen 2011, 366–367). Erityisesti pienten lasten kanssa ohjeistus tulee olla selkeää ja yksinkertaista (Numminen 1997, 122). Vanhemmillekin oppilaille uusi motorinen liike tulisi kiteyttää kahdesta kolmeen pääkohtaan (Kauranen 2011, 366–367). Kyselyyni vastanneista monet mainitsevat ohjeistuksen selkeydestä kysyttäessä, onko oppilaiden iällä tai taitotasolla merkitystä heidän opetusmenetelmäänsä ensimmäistä kertaa opettaessa. Vastanneiden mukaan mitä nuoremasta oppilaasta on kyse, sitä lyhyemmin ja yksinkertaisemmin he ohjeistavat. Aikuisten opetuksessa sen sijaan voidaan heti alkuun syventyä tekniikkaan enemmän.

Useimmiten sanallinen ohjeistus toimii esimerkin näyttämisen tukena. Kyselyyni vastanneiden vastauksissa vaihtelee se, missä järjestyksessä he toimivat opetustilanteessa. Jotkut sirkusopettajat selittävät ensin ja näyttävät sen jälkeen, toiset tekevät päinvastoin. Osa opettajista puolestaan selittää ja näyttää yhtäaikaisesti. Kauranen (2011, 368) sanoo, että jos verbaalista ohjeistusta halutaan korostaa, tulisi ensin selittää ja vasta sitten näyttää esimerkki. Selityksenä on se, että tällöin keskushermostoon tulee vähemmän informaatiota kerrallaan ja ohjeistusta voidaan käsitellä tiedostetusti. Sanallisen ohjeistuksen ja esimerkin yhdenaikaisuuden hyvänä puolena voidaan mielestäni hitaissa liikkeissä pitää sitä, että tiettyä kohtaa liikkeestä voidaan korostaa sanallisesti ja ohjeet yhdistyvät liikkeeseen. Nopeissa liikkeissä samanaikainen ohjeistus voi kuitenkin olla hyvinkin häiritsevää.

Huolimatta siitä, että suuri osa sirkuksen opettajista yhdistää näyttämisen ja selittämisen, osa vastaajista (5/56 vastausta) kertoo eniten käyttämäkseen opetustavaksi ”ainoastaan selitän”. Myös muut vastaajat kertovat selittämisen riittävän, jos kyseessä on aikuisten tai edistyneiden ryhmä. Edistyneiden ryhmissä oppilailla on jo huomattavasti tietoa vastaavista liikkeistä, ja kehonhallinta ja -tietoisuus ovat korkealla tasolla. Liikkeet ovat myös

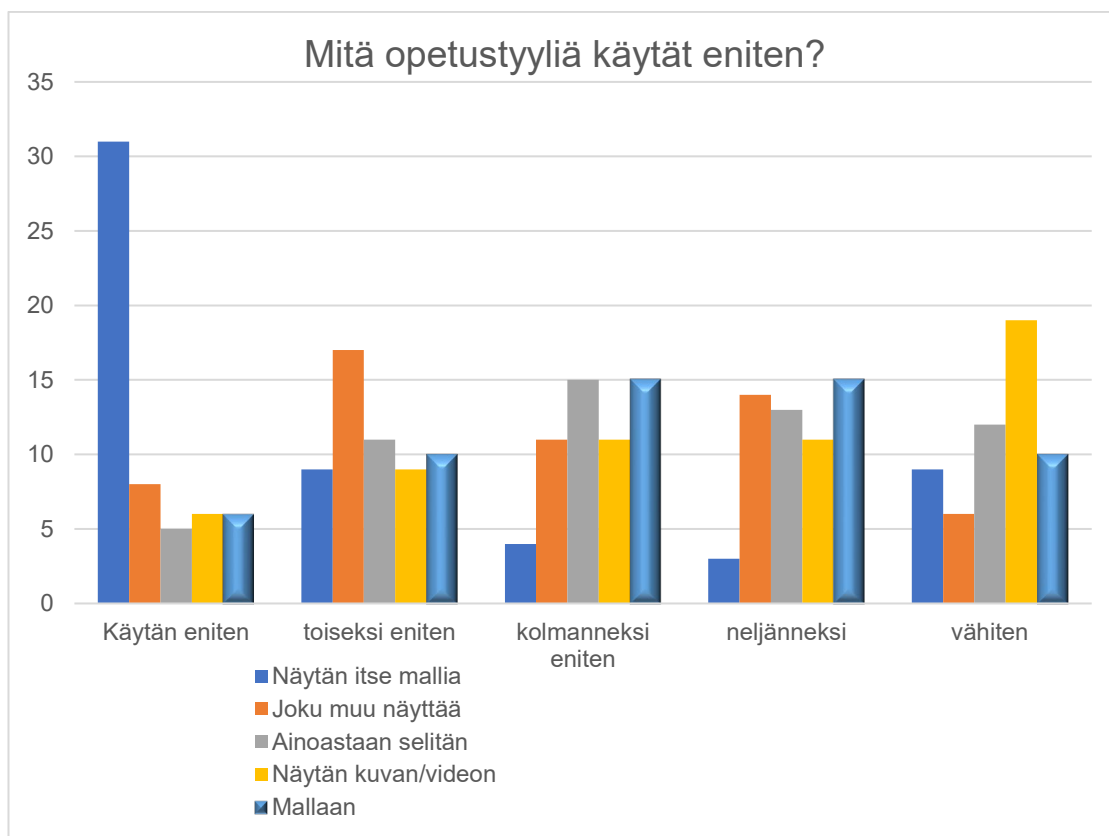
useimmiten variaatioita edeltävistä liikkeistä, joten vanhaa skeemaa on kohtalaisen helppo muuttaa vastaamaan uutta tekniikkaa pelkän sanallisen ohjeistuksen avulla positiivista siirtovaikutusta hyödyntäen. Selittämisessä apuna voivat toimia avainsanojen lisäksi mielikuvat. Mielikuvat tekevät ohjeista konkreettisempia ja ymmärrettävämpiä, jolloin opeteltavan asian siirtäminen pitkäkestoiseen muistiin helpottuu (Jaakkola 2010, 159).

Sanallisella ohjeistuksella opettaja suuntaa oppilaiden tarkkaavaisuutta. Taidon oppimisen alkuvaiheessa oppijan tarkkaavaisuus keskittyy helposti kehon sisäisiin tekijöihin, kun hän keskittyy kovasti siihen, mitä milläkin kehonosalla tulee tehdä. Tällöin liikkeiden säätely tulee tietoiselle tasolle ja liikkeistä tulee kömpelömpiä. Opettajan olisi siis hyvä jo oppimisen alkuvaiheessa auttaa oppijoita suuntaamaan tarkkaavaisuutensa kehon ulkopuoliseen kohteeseen, jolloin tiedostamaton liikesäätely auttaa tekemään liikkeistä luonnollisempia. (Jaakkola 2010, 162–164.) Sirkuksessa tällainen ulkoinen tarkkaavaisuuden kohde on esimerkiksi jongleerausvälineen liikerata käsien liikkeiden sijaan tai fliikkiä tehdessä opettajan näyttämien sormien katsominen sen sijaan, että miettisi pään viemistä taakse.

3.6 Mallaaminen

Sirkusalalla käytetään yleisesti ilmaisua mallaaminen. Mallaamisella tarkoitetaan esimerkin jäljittelemistä, jossa näytetään vain liikkeen oleelliset kohdat. Annan muutamia esimerkkejä mallaamisesta sirkuksessa. Vertikaalikankaalla tehtävän liikkeen sitominen voidaan näyttää patjalla ja sitomista seuraava pudotus voidaan pyöriä lattialla. Nuoralle tarkoitettu askelsarja voidaan mallata lattialla. Jongleerauspallojen heittokuvio voidaan liikuttaa lattiatasossa. Kyselyssäni määrittelin yhdeksi opetustavaksi mallaamisen. Ensimmäisenä opetusmenetelmänä mallaamista käytti kuusi vastaajaa, eli yhtä moni kuin videon/kuvan näyttämistä. Mallaaminen oli kuitenkin vastausten perusteella suositumpaa kuin videon tai kuvan näyttäminen. Sillä niin kuin kuviosta 5 näemme, mallaaminen on kolmanneksi ja neljänneksi suosituin opetusmenetelmä.

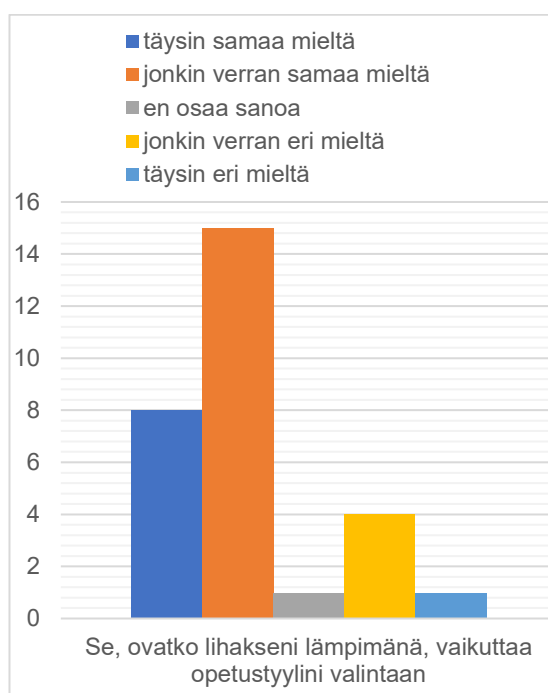
Kuvio 5. Opettajien käyttämät opetustyyliä, mallaaminen korostettuna.

Pienille lapsille mallaamisesta voi olla vaikeaa ymmärtää, kuinka oikea liike tulee tehdä. Kuitenkin esimerkiksi jongleeraus mallaaminen voi toimia pienillekin lapsille näyttämisen ohella. Pallon heittoradan muodon saa näytettyä oppilaalle siten, että opettaja liikuttaa pallon heittoradan pallo omassa kädessään. Mallaaminen mahdollistaa useimmiten nopeiden liikkeiden hidastamisen, mikä helpottaa niiden hahmottamista.

Mallaamisella pyritään saamaan oppilaalle visuaalinen mielikuva liikkeestä tilanteessa, jossa itse liikettä ei kyetä tai haluta näyttää. Opettaja voi hyödyntää mallaamista silloin, kun hän ei ole lämmitellyt lihaksiaan riittävästi tehdäksään liikkeen kokonaisuudessaan. Mallaamiselle voi olla tarve myös, jos opettaja on loukkaantumisen tai taitotasonsa vuoksi kykenemätön näyttämään liikettä, eikä oppilaista ole mahdollista saada mallia.

4 SIRKUSLAJIEN TEKNIKAN OPETTAMISEN ERITYISVAATIMUKSIA

Sirkuksessa käytetään monipuolista kattausta erilaisia välineitä ja lajeja. Nämä lajit asettavat opettajan erilaisten haasteiden eteen. Sirkuksen kanssa läheisiä lajeja ovat tanssi, voimistelu, teatteri ja nukketeatteri. Sirkusta voidaan nähdä yhdistettynä näihin lajeihin, mutta se on kuitenkin oma taiteenlajinsa ja sillä on omat erityispiirteensä. Itse voisin kuvailla sirkusta mm. näillä sanoilla: taide, liikunta, hauskanpito, rajojen rikkominen, välineen käsittely, esiintyminen, oppiminen ja luovuus. Monimuotoisen sirkuksen sisällä on kymmeniä välineitä ja lajeja, joiden määrässä on vain luovuus rajana. Tämän vuoksi haluan vielä tarkastella opetustapoja eri sirkuslajien näkökulmasta.

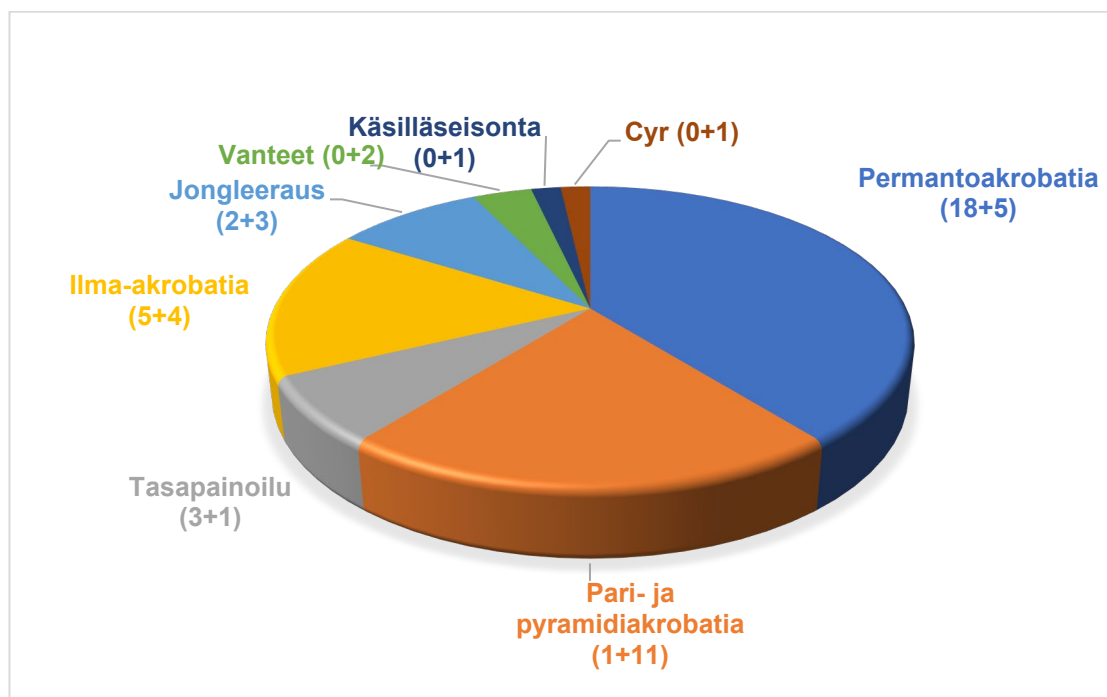

Kuvio 6. Lihasten lämpötilan vaikutus opetustyylin valintaan.

Eri sirkuslajeissa käytetään lihaksia, hermostoa sekä muuta kehoa eri tavoin ja hyödynnetään muutenkin erilaisia fyysisiä taitoja ja ominaisuuksia. Esimerkiksi joissain lajeissa vaaditaan huomattavaa maksimivoiman käyttöä, toisissa liikkuvuutta ja kolmannessa keskiössä on hienomotoriikka. Siksi eri lajeissa on erilaisia vaatimuksia myös fyysisen lämmittelyn suhteen. Olen itse sitä mieltä, että lämmittelyni vaikuttaa opetusmenetelmäni valintaan. Kysyin tätä myös kyselyssäni. Vastanneista suurin osa, 23 29:stä vastaajasta,

kertoo lihasten lämpötilan vaikuttavan opetustyyliinsä valintaan (kuvio 6). Arvioin sirkuslajien kohdalla, kuinka suuri merkitys fyysisellä lämmittelyllä on opetusmenetelmän valintaan juuri kyseisessä lajissa. Opettajan täytyy lämmitellä eli valmistautua opettamiseen myös psyykkisesti, mutta pitäydyn pääosin fyysisessä puolessa, koska psyykkinen lämmittely on hyvin henkilökohtaista. Myös fyysisen lämmittelyn määrän tarve on tietysti henkilökohtainen ja riippuu opettajan peruskunnosta, liikkuvuudesta ja loukkaantumistaustasta. Arvioni perustuvat omaan kokemukseeni, eli nuoren ja paljon liikkuvan opettajan näkökulmaan. En suosittelen kenellekään sirkuksen tekemistä tai liikkeiden näyttämistä ilman lämmittelyä, sen sijaan tarkoitukseni on arvioida, onko se tarvittaessa mahdollista.

Kyselyssäni vastaajat vastasivat kysymyksiin lajispesifisti. Vastaaja valitsi ensisijaisen opettavan lajinsa ja vastasi sitten kysymyksiin kyseisen lajin näkökulmasta. Tämän jälkeen hän vastasi samoihin kysymyksiin toiseksi eniten opettamansa lajin näkökulmasta. Kuviossa 7 on ympyrädiagrammi, joka kuvaa opettavien sirkuslajien valintoja. Jokaisella lajilla on oma lohkonsa ja suluissa on ilmaistu vastausten määrä, ensimmäisenä ensisijaisesti kyseisen lajin valinneet ja plusmerkin jälkeen toissijaisesti kyseisen lajin valinneet. Mietin kunkin lajin kohdalla syitä lajivastauksien jakautumiseen.

Kuvio 7. Opetettavat sirkuslajit (ensisijainen + toissijainen).

Seuraavissa alaluvuissa tarkastelen sirkuksen välinevalikoimasta suurimpien lajikategorioiden vaatimuksia ja pyrin valitsemaan esimerkkejä monipuolisesti eri välineistä. Lajivastauksien määrän ja lämmittelyn lisäksi pohdin opetusmenetelmien hyötyjä ja haittoja kyseisissä lajeissa.

4.1 Permantoakrobatia

Permantoakrobatiaassa tehdään akrobaattisia liikkeitä yksin työvälineenä lattia, jota vastaan liikkeitä tehdään. Tyypillisiä liikkeitä ovat erilaiset kuperkeikat, kärrynpyörät ja voltit. Permantoakrobatia on tärkeä pohja useimpiin muihin sirkuslajeihin, sillä permantoakrobatiaassa opittu kehonhallinta, koordinaatio ja liikkeiden suunnat ovat samoja, joita toistetaan muissa lajeissa välineiden kanssa. Liikeratoja on turvallisempaa harjoitella ensin maantasossa ja ilman välinettä. Kokemukseni mukaan permantoakrobatiaa opetetaankin lähes poikkeuksetta jokaisella sirkustunnilla, vaikka tunti painottuisi toiseen lajiin. Pidän tätä syynä siihen, että yli puolet kyselyyni vastanneista (18/29) kertoo ensisijaiseksi opetuslajikseen permantoakrobatian. Permantoakrobatian näkökulmasta kysymyksiin vastasi 18 ensisijaisesti opettavaa ja viisi toissijaisesti permantoakrobatiaa opettavaa opettajaa (kuvio 7). Kuviosta 7 näemme, että permantoakrobatian lohko on kaikkein suurin, eli sitä opetetaan kyselyni mukaan eniten.

Oman harjoittelukokemukseni mukaan permantoakrobatian liikkeet vaativat erityisesti lihasvoimaa ja liikkuvuutta, joten niiden suorittaminen edellyttää lihasten lämmittelyä sekä liikelaajuuksien avaamista, jotka voidaan suorittaa esimerkiksi aerobisesti lämmitellen ja venyttellen. Mielestäni sirkusopettaja kykenee useimmiten näyttämään lämmittelemättä permantoakrobatian alkeita, kuten kuperkeikkoja ja tavallisia kärrynpyöriä. Esimerkiksi siltakaadot, voltit ja vauhdista tehtävät liikkeet vaativat kuitenkin ehdottomasti kehon lämmittelyn. Jos opettaja haluaa näyttää näitä liikkeitä, on hänen huomioitava koko kehon lämmittely.

Alkeistason permantoakrobatia liikkeet ovat kohtalaisen hitaita, tai niitä voidaan hidastaa, joten niistä on mahdollista saada selkeä liikemielikuva ja erottaa ydinkohdat paikan päällä olevasta mallista, jonka opettaja tai joku muu näyttää. Osa vaikeammista liikkeistä, kuten voltit, ovat kuitenkin hyvin nopeita liikkeitä, eikä niitä ilmalentovaiheen vuoksi voi hidastaa. Näiden liikkeiden kohdalla mielestäni videon näyttäminen hidastuksella on erinomainen keino nähdä pieniäkin yksityiskohtia liikkeestä. Jos videon näyttä-

minen ei ole mahdollista, mielestäni toimiva yhdistelmä on malliesimerkki ja lisäksi ydinkohtien mallaaminen, erimerkiksi etuperin voltista vauhdinoton, ponnistuksen ja alastulon näyttäminen erikseen.

Kyselyssäni pyysin vastaajia kuvailemaan omin sanoin ensimmäistä opetuskertaa sen jälkeen, kun he olivat ensin laittaneet tarjoamani opetusmenetelmät järjestykseen. Permantoakrobatian kuvailuissa korostui monipuolinen opetusmenetelmä. Suurin osa yhdistää liikkeen näyttämisen ja ydinkohtien selityksen. Moni mainitsee eri sanamuodoin, että näyttää itse mallia, jos pystyy. Vastaajat eivät kuitenkaan kerro syytä, miksi eivät pystyisi itse näyttämään liikettä. Mahdollisesti se voi johtua opettajan omasta loukkautumisesta tai siitä, ettei opettaja itse osaa liikettä.

Permantoakrobatian vastauksista nousi lisäksi esille se, että opettajat käyttävät paljon valmistavia harjoitteita. Kuitenkin Jaakkolan (2010) mukaan taitojen oppimisen alkuvaiheessa osista kokonaisuuteen etenevä harjoittelu ei ole tehokasta, jos on kyse yksittäisestä ja yksinkertaisesta taidosta. Tämä perustellaan sillä, että oppimisen alkuvaiheessa oppija ei vielä ymmärrä taitoa kokonaisuutena. Siksi Jaakkolan mukaan ensin tulisi harjoitella riisuttua kokonaissuoritusta, joka sisältää liikkeen ydinkohdan. Jos kuitenkin on kyse sarjataidosta tai jatkuvasta taidosta tai taito on monimutkainen, on perusteltua jakaa suoritus osiin jo oppimisen alkuvaiheessa (Jaakkola 2010, 161). Näillä perusteilla olen sitä mieltä, että vaikka liikettä opetettaessa käytettäisiin valmistavia tai osaharjoitteita, tulisi opettajan erityisesti ensimmäisellä kerralla pyrkiä havainnollistamaan oppilaille myös kokonaissuoritus. Kun oppilaat oppivat ymmärtämään syyn osaharjoitteen, he tekevät sitä motivoituneemmin. Erityisesti pienten lasten voi olla vaikeaa ymmärtää liikkeen ydinkohtia osaharjoituksista tai osittaisista malleista, koska heidän ongelmanratkaisukykynsä eivät ole vielä kehittyneet pitkälle.

4.2 Pari- ja pyramidiakrobatia

Pari- ja pyramidiakrobatiaa opettaa ensisijaisesti vain yksi kyselyyni vastannut, mutta koska toissijaisia opettajia on 11, muodostaa pari- ja pyramidiakrobatia toiseksi suurimman lohkon opetettavien lajien ympyrädiagrammissa, kuviossa 7. Tarjottuani sirkusopetusta työväenopistoihin olen huomannut, että opetuksen järjestämisen esteeksi nousee usein tarvittavien välineiden puute. Pari- ja pyramidiakrobatian suosion yksi selittävä te-

kijä voisi siis olla se, että sitä varten ei välttämättä tarvita muita välineitä kuin permantomatto. Lisäksi pyramideilla saadaan alkeisharjoittelijoidenkin esityksiin näyttävyyttä, koska yksinkertaisilla pyramideilla saadaan luotua muotoja ja kiivettyä korkealle.

Pari- ja pyramidiakrobatian selkein erityisominaisuus on se, ettei niitä voi tehdä eikä siksi myöskään näyttää yksin. Pariakrobatiaa opettavien vastauksista kävi ilmi, että monet käyttävät paikan päällä olevaa mallia ja sen lisäksi selitystä. Malli näytetään joko ohjaajaparin kanssa, joku oppilas opettajan kanssa tai pyydetään joitakuita oppilaista näyttämään. Oppilaan kanssa mallia näytettäessä joutuu opettaja miettimään oppilaan taitotasoa lisäksi hänen kokoaan, sillä pariakrobaatissa kokoeroilla on suurtakin vaikutusta temppujen tekemiseen. Useimmiten nostamista vaativat temput on helpompi tehdä selvästi erikokoisen parin kanssa, kun taas vastapainoa vaativissa tempuissa samankokoinen pari helpottaa suoritusta.

Jos oppilaat näyttävät mallia, pääsee opettaja avustamaan liikettä. Eräs vastaaja sanoo käyttävänsä oppilaiden esimerkkiä ohjeistuksellaan haastavampia temppuja yksin opettaessaan, jotta pääsee itse spottaamaan parin ylämiestä. Telinevoimistelun puolella spottaamisen määritellään olevan fyysistä avustamista liikkeen turvalliseen suorittamiseen ja sen määrä voi vaihdella pienestä ohjaamisesta koko liikkeen läpi kannattelemiseen (Definition: Spotting, 2010). Spottaamalla esimerkiksi saadaan turvallinen, vaikka liike on uusi oppilaille. Kaksi vastaajaa mainitsee käyvänsä opettaessaan läpi kiipeämissä paikoissa. Jos oppilaat näyttävät mallia, opettaja voi myös konkreettisesti koskettaa tarvittavaa kehonosaa ja sanoa ”laita jalkasi tähän”. Tässä oppilaiden näyttämässä esimerkissä ja avustamisessa on mielestäni se hyvä puoli, että muut oppilaat pääsevät näkemään, kuinka heidän liikettään seuraavaksi tarvittaessa avustetaan. Ja jos on kyseessä nuorten ryhmä, jossa oppilaat kykenevät avustamaan toisiaan, voidaan esimerkissä näyttää ja kertoa myös avustajan tehtävät.

Pyramidiakrobatian liikkeet ovat useimmiten staattisia asentoja, joissa ihmiset ovat eri asennoissa toistensa päällä. Tällaisissa pyramideissa ja staattisissa pariakrobaatiasennoissa kuvan näyttäminen on mielestäni toimiva ratkaisu yhdessä selityksen kanssa. Erittäin isoissa pyramideissa, joissa on kymmenenkin henkilöä, helpottaa kuva kokonaisuuden hahmotusta. Kuvasta jokainen oppilas voi katsoa oman paikkansa pyramidissa. Kolme pari- ja pyramidiakrobaatiaan vastannutta kertoo käyttävänsä kuvaa tai tikku-ukko-piirustusta tempusta hahmottamisen apuna. Mieleeni tulee, että kuvan avulla voidaan myös tehdä oppimistilanteesta ongelmanratkaisua, jos oppilaille annetaan vain kuva ja

tehtäväksi ratkaista, kuinka pyramidiin mennään. Tällainen ongelmanratkaisutilanne tukee erityisesti rationaalisen tiedonhankintatyylin omaavaa oppilasta ja saattaa toimia jokaiselle innostavana tekijänä ja auttaa siten oppimista. Useimmiten turvallisuuden kannalta on kuitenkin parempi, että opettaja kertoo vähintäänkin suurimmat vaaranpaikat, tai kokonaisuudessaan, mistä ylempänä pyramidissa olevien tulee kiivetä.

Korkeissa pyramideissa mallaamisesta voi olla vaikeaa hahmottaa kokonaisuutta, mutta esimerkiksi kuvan kanssa kunkin oppilaan asento voidaan mallata maantasossa erikseen. Opettaessa voidaan myös mallata pyramidia osa kerrallaan, kuten eräs vastaaja kertoo: ”Korkeammassa pyramideissa harjoitellaan pala kerrallaan. Esim. ensin ylin ja keskikerros ja sitten alin ja keskikerros ja sitten vasta koko pyramidi.”

Kukaan vastaajista ei puhu ristiheitoista, mutta olen itse huomannut akrobatiatunneilla mallaamisen toimivan erityisesti ristiheittojen opettamisessa. Ristiheitoissa yksi tai useampi henkilö heittää henkilöä, jota kutsutaan ylämieheksi. Ristiheitoissa yhteisen rytmien saaminen on erittäin tärkeää tasaisen ja voimakkaan heiton saavuttamiseksi. Rytmisiä tuki harjoitellaan itse heittoa harjoiteltaessa, mutta on hyvä, jos opettaja kykenee jo ensimmäisellä opetuskerralla luomaan oppilaille mielikuvan heiton rytmistä. Tätä yhteistä rytmistä opettaja voi mallata itse oppilaille tai pyytää oppilaita mallaamaan.

4.3 Tasapainoilu

Tasapainoilu on laji, jossa haetaan tasapainoa erilaisten välineiden päällä. Perinteisimmät tasapainoiluvälineet ovat tiukka nuora, löysä nuora, yksipyöräinen, rolabola ja tasapainopallo sekä -tikkaat. Lisäksi käsilläseisonta luokitellaan toisinaan tasapainoilulajiksi, toisinaan permantoakrobatiaksi. Kyselyni perusteella tasapainoilu on vähiten opetettu sirkuslajien yläkategorioista. Tasapainoilua ensisijaisesti opettaa kolme vastaajaa ja toissijaisesti yksi vastaaja. Vain yksittäiset lajit, käsilläseisonta ja cyr, saivat vähemmän vastauksia. Keväällä 2019 Turun ammattikorkeakoulussa päälajinsa on valinnut 25 opiskelijaa, kolmelta eri vuosikurssilta. Jokainen opiskelija saa valita kaksi päälajia. Silti tasapainoilua tekee päälajinaan vain kolme opiskelijaa, kun taas esimerkiksi ilma-akrobatian valinnoita on 11. Tasapainoilun suosio on siis koulussammekin juuri tällä hetkellä huomattavan pieni, mutta mitään yksittäistä syytä tähän ei ole, ja päälajien suosio vaihtelee suurestikin vuosien välillä. Tasapainoilun epäsuosioon kyselyyn vastanneiden keskuudessa voi vaikuttaa sen väline- ja kiinnitysvaatimukset, mutta se ei voi olla ainoa syy,

koska myös ilma-akrobatialla on väline- ja kiinnitysvaatimuksia ja silti sitä opetetaan huomattavasti enemmän.

Tasapainoilussa ei useimmiten tehdä maksimiponnistuksen vaativia liikkeitä, joita permantoakrobaatiassa tyypillisesti tehdään. Tasapainoilussa ei myöskään vaadita maksimi-voiman käyttöä. Tasapainoilun harjoittelusta tai esimerkin näyttämisestä ilman kattavaa aerobista lämmittelyä selviää näin ollen todennäköisesti ilman lihasvammoja. Perusteita opettaessa opettaja voi siis mielestäni näyttää liikkeitä lämmittelemättä. Sen sijaan mielen ja keskittymisen herättäminen on hyvin tarpeellista. Tasapainoilu vaatii kestävyyttä ja hyvää keskivartalon hallintaa, sillä hyvin hallitulla asennolla tasapainon ylläpito on huomattavasti helpompaa. Ilman keskivartalon aktivointia ja lämmittelyä tasapainon löytäminen ja pitäminen on vaikeampaa, joten myös esimerkin näyttäminen ja oikeanlaisen liikemielikuvan synnyttäminen vaikeutuu. Vaativissa liikkeissä tämä vielä kasvattaa tapaturman riskiä. Lisäksi tasapainon ylläpitäminen vaatii jatkuvaa keskittymistä, jollei se ole jo automaatiovaiheessa ja hoidu tiedostamattomasti. Näin ollen tasapainoilu vaatii opettajalta erityisesti mielen lämmittelyä, aerobista jalkojen lämmittelyä ja keskivartalon aktivointia, jos hän haluaa näyttää itse esimerkkiä.

Tasapainoilu saattaa näyttää ulospäin pelkältä seisomiselta. Todellisuudessa tasapainoilija tekee jatkuvasti lihastyötä ylläpitääkseen tasapainoa, joten tekniikan opettaminen vaatii usein selitystä ja mielikuvia. Kaikki neljä tasapainoilun kysymyksiin vastannutta kertoo eniten käyttämäkseen opetusmenetelmäksi opettajan näyttämän esimerkin. Tarkentaessaan opetustilannetta he kertovat, että selittävät samalla, kun näyttävät esimerkkiä. Lasten kanssa mielikuvat ovat hyvä keino tasapainoasennon löytämiseen. 5-vuotiaan voi olla vaikeaa ymmärtää, kuinka selkä pidetään suorana ja niska pitkänä takana. Sen sijaan asento saattaa korjautua helposti kertomalla, että tulee olla kuin roikkuisi hiuksista katossa.

Tasapainoilun perusta on oikeassa asennossa ja tasapainon ylläpitämisessä. Kun perusteet näihin on opittu, on mallaaminen mielestäni tehokas opetuskeino. Esimerkiksi nuoralla kävely ja erilaiset askelsarjat on helpompi näyttää ja harjoitella lattialla, kun mukana ei ole tasapainon hakua. Tällöin pystytään keskittymään uuden liikkeen tekniikkaan ja asentoon. Annan toisen esimerkin. Yksipyöräisellä monet liikkeet ovat nopeita. Esimerkkiä näyttäessä voidaan ottaa tukea esimerkiksi puolapuista, jolloin liikettä pystytään hidastamaan ja oppilaille saadaan selkeämpi liikemielikuva.

4.4 Ilma-akrobatia

Ilma-akrobaatiassa tehdään akrobaattisia liikkeitä katosta roikkuvissa välineissä. Tyypillisimmät ilma-akrobaatiavälineet ovat vertikaalikangas ja -köysi, trapetsi ja rengastrapetsi. Ilma-akrobatiaa opettaa ensisijaisesti viisi ja toissijaisesti neljä kyselyyni vastannutta. Opetan itse vertikaalikangasta viikoittain, ja sanoisin toissijaiseksi opetettavaksi lajikseni ilma-akrobatian. Ilma-akrobatia vaatii useamman sadan euron välineitä ja lisäksi ihmisen kestäviä kattokiinnityksiä ja normaalia enemmän kattokorkeutta, joten sen varustelu vaatimukset ovat huomattavia. Kuitenkin ilma-akrobatia on kolmanneksi suosituin opetettava laji kyselyni mukaan. Tätä selittää se, että ilma-akrobatia on kasvattanut suosiotaan sirkuskentän ulkopuolella: ilma-akrobatiaa on tällä hetkellä tarjolla monissa tanssikouluissa ja hyvinvointikeskuksissa. Ilma-akrobaatiassa korostuvat painovoima, roikkuminen, itsensä nostaminen ja maksimivoiman käyttö. Aivan alkeita lukuun ottamatta ilma-akrobatia vaatii esimerkin näyttäjältä fyysistä lämmittelyä, sillä maksimivoiman käyttö ja epätyypilliset olkapään asennot voivat aiheuttaa lämmittelemättä revähdyksiä lihaksissa.

Ilma-akrobatian liikkeet ovat pääasiassa joko staattisia tai pudotuksia, ja lisäksi tehdään pyörimisiä ja kiipeämistä. Staattisissa liikkeissä voidaan käyttää kuvan näyttämistä, mutta useimmiten asentoon siirtyminen vaatii joko tarkan selityksen tai paikan päällä olevan esimerkin tai videon. Staattisissa liikkeissä opettajan tai oppilaan näyttämä esimerkki toimii oman opetuskokemukseni mukaan hyvin. Useimmat ilma-akrobatiaan vastanneet kertovat näyttävänsä itse mallia ja kaksi vastaajaa tarkentaa, että varsinkin ilma-akrobaatiassa pelkästä selityksestä on vaikea ymmärtää, joten näyttäminen toimii parhaiten.

Opettajan näyttäessä esimerkkiä, hän kykenee kertomaan samalla, mitä tekee. Opettajalle liikkeet ovat usein jo kohtalaisen automatisoituneita, jolloin voi olla vaikeaa muistaa, kuinka liike tarkalleen tehdään. Näin koen monesti opetustilanteissa - en välttämättä osaa vastata oppilaan kysymykseen kokeilematta ensin itse. Samoin eräs vastaaja kertoo, että toimii helposti tiedostamatta omaa toimintaansa, ja siksi ilmassa esimerkkiä näyttäessä on helpompaa selittää omaa toimintaansa. Esimerkkiä näyttäessä opettaja voi siis observoida itseään ja tekemisiään ja sitten osata kertoa niistä myös oppilaille. Toisaalta oppilaan näyttämässä esimerkissä on se hyvä puoli, että opettaja näkee suorituksen ulkopuolelta ja kykenee korjaamaan näkemiään virheitä.

Pudotukset ovat nopeita liikkeitä, jotka edellyttävät hyvää kehonhallintaa ja erityistä turvallisuuskokemuksen pohtimista. Mielestäni nopeuden vuoksi videon hidastus on jälleen hyvä tapa saada käsitys koko liikkeestä ja esimerkiksi pyörimissuunnasta. Videolta ei kuitenkaan aina näe kaikkia pudotuksen ja sitä edeltävän valmistautumisen vaiheita, mikä voi olla jopa hengenvaarallista. Esimerkiksi vertikaalikankaalla pudotuksia varten kangasta usein sidotaan tietyllä tavalla ilma-akrobaatin ympärille. Tällaisessa tilanteessa pienikin virhe, esimerkiksi yhden kietomisen tekeminen väärään suuntaan, voi aiheuttaa solmun aukeamisen ja lattialle putoamisen. Videota käyttäessään opettajan tulee siis itse tietää, kuinka pudotus tehdään ja selittää vähintään kriittisimmät kohdat. Pudotuksissa voidaan toki käyttää myös paikan päällä olevaa esimerkkiä. Opettajan näyttäessä esimerkkiä hän voi pyrkiä hidastamaan sitä tarpeellisissa kohdissa.

Turvallisuuden lisäämiseksi mallaaminen on mielestäni erinomainen vaihtoehto ilma-akrobatian opettamisessa. Yksi ilma-akrobatiaan vastanneista kertoo näyttävänsä liikkeen välineen kanssa lattiatasossa, jos ei itse kykene näyttämään mallia. Itselläni on ilma-akrobatian mallaamisesta kokemusta Turun ammattikorkeakoulun ilma-akrobatia tunteilta. Parhaimman käsityksen liikkeestä sain esimerkin näkemisestä, mutta jos se ei ollut mahdollista, mallaamalla opettaja sai minut käsittämään liikkeen kulun. Vertikaalikankaassa ja -köydessä pudotuksia voidaan näyttää ja harjoitella ensin maantasossa. Mallaaminen mahdollistaa sen, että opettaja voi näyttää ilman lämmittelyä tai silloin, kun ei kykene tekemään koko liikettä. Tällainen tilanne saattaa johtua esimerkiksi loukkaantumisesta tai riittämättömästä voimasta. Ilma-akrobaatiassa, erityisesti oltaessa pääalaspäin, on suuntien hahmottaminen useimmiten vaikeaa. Tähänkin mallaaminen voi auttaa. Alkeistasolla oleville oppilaille tai pienille lapsille mallaamisesta voi olla kuitenkin vaikeaa ymmärtää liikettä kokonaisuudessaan, ja heille tulee kertoa huomioitavia asioita, jotka eivät tule esiin mallaamisesta. Esimerkiksi pudotuksissa tarvittavan korkeuden kertominen on tärkeää.

4.5 Jongleeraus

Jongleeraukseen kuuluu useita eri osa-alueita: tasapaino-, heitto- ja hyrräjongleeraus sekä esinemanipulaatio (Mikkanen 2012, 30). Nämä osa-alueet kertovat tekemisen tavasta, eivät suoraan välineestä, sillä esimerkiksi jongleerauskeilalla voidaan tehdä niin tasapainojongleerausta, heittojongleerausta kuin esinemanipulaatiotakin. Tyypillisiä jongleerausvälineitä ovat pallot, renkaat, keilat, diabolot ja vanteet.

Kyselyyni vastasi kaksi ensisijaista ja kolme toissijaista jongleerauksen opettajaa. Lisäksi kaksi vastaajaa kertoi toiseksi lajikseen vanteen. Nämä vastaajat luokittelivat vanteen erilleen jongleerauksesta, mutta omasta mielestäni se kuuluu jongleerauksen alle ja otan sen mukaan jongleerausvastauksiin. Siispä yhteensä jongleerauksen vastauksia tuli seitsemän. Jongleerauksen opettamisen suosiota voi selittää se, että sitä voidaan harjoitella melkein missä tilassa tahansa ja vaikka tarvitaan jongleerausvälineitä, ne ovat halvempia kuin suuremmat välineet kuten tiukka nuora tai trapetsi. Lisäksi jongleerausvälineitä on saatavilla verkkokauppojen lisäksi myös pilailupuodeista ja jopa hypermarketeista.

Jongleerauksen eri osa-alueissa tekeminen on hyvin monimuotoista. Tyypillisesti jongleeraus ei vaadi perinteistä hikilämmittelyä. Aerobisen lämmittelyn tarpeellisuuteen vaikuttaa kuitenkin se, mitä ollaan opettelemassa, ja niskan ja rintarangan alueen vammoja voidaan ehkäistä kunnollisella lämmittelyllä. Heittojongleerauksessa heittotarkkuus lisääntyy, jos sormia, käsiä, aivoja ja heittoja lämmitellään ennen suoritusta. Opettaja voi siis näyttää esimerkkiä suurimmassa osassa tapauksissa ilman lihasvammoja, mutta tekniikka todennäköisesti kärsii.

Erityisesti heittojongleerauksessa liikkeet ovat useimmiten nopeita, joten niitä on vaikeaa hahmottaa. Hahmottamista vaikeuttaa se, jos ilmassa on useampia esineitä yhtä aikaa. Tällöin tilannetta voidaan auttaa hidastetulla videolla tai mallaamalla. Esineiden liikeradat voidaan mallata lattiaa pitkin liikuttaen tai niin, että opettaja liikuttaa esineitä kädellään oikeaa liikerataa oppilaan kädestä käteen, esimerkiksi kolmen pallon peruskuviota, cascadea, opettaessa. Itselleni jongleerauksen oppimista on helpottanut liikeratojen mallaaminen ja yksi vastaajista kertoo vastaavan oman oppimiskokemuksen olleen hänellekin syynä siihen, että hän on päätenyt käyttämään mallaamista omassa opetuksessaan.

Jongleerauksen opettajien vastauksissa korostuu permantoakrobatian tapaan tempun jakaminen osiin. Heittojongleerauksessa on usein monia liikkuvia välineitä, joten oman kokemukseni mukaan käsien liikeratojen hahmottamista voi helpottaa se, että käy erikseen läpi kunkin välineen liikeradan. Tämä on erityisen merkittävää ensimmäisellä opetuskerralla, koska tarvitaan liikemielikuva, joka voi olla vaikeaa saada, jos ei hahmota monen esineen kuviosta kunkin esineen liikerataa. Lisäksi jongleerauksen vastauksissa korostuu rytmittäminen. Jongleerauskuvio tai temppu koostuu useimmiten monista vaiheista, joiden ajallinen sijoittuminen toisiinsa nähden on tärkeää. Siksi rytmin kertominen auttaa auditiivisten oppijoiden lisäksi myös muita oppijoita. Opettaja voi rytmittää samaan aikaan, kun näyttää esimerkkiä sanoen esimerkiksi ”heitto, heitto, kiinni, kiinni”.

5 SIRKUKSEN OPETTAMISEN MONIMUOTOISUUS

Opettaminen on nuoren auttamista, mistä ei ole olemassa yhtä oikeaa reseptiä. Kuitenkin olemassa olevaa tietoa oppimisesta voidaan hyödyntää kehittäessä opettamisen työkaluja. Työkaluja voidaan tarpeen mukaan käyttää helpottamaan oppimista. Opettaminen voikin olla miltei mitä tahansa oppimista edistävää toimintaa, kuten innostamista, vinkkien antamista, organisointia, virikkeisen ympäristön luomista, kiinnostuksen herättämistä, oppijoiden aktivointia, keskustelua ja ongelmien rakentamista. (Miettinen & Vuohiniemi 1999, 185)

Opinnäytetyössäni tavoitteena oli alun perin miettiä sirkusopettajan antaman esimerkin merkitystä. Kyselyn tulokset ja teoria-aineisto saivat minut kuitenkin muuttamaan tavoitteeksi sirkuksen opetusmenetelmien kartoituksen Suomessa ja näiden menetelmien toimivuuden pohtimisen sirkuksen opetuksessa ja poistamaan esimerkkiin painottumisen.

Itselleni tavoittelin opinnäytetyöllä sitä, että löytäisin tapoja laajentaa omia opetusmenetelmiäni ja että menetelmän valintani olisivat perustellumpia. Muille sirkusopettajille halusin antaa opinnäytetyöni kautta mahdollisuutta ajatella omia opetusmenetelmän valintojaan ja avartaa heitä ajattelemaan muitakin vaihtoehtoja kuin se, mihin he ovat tottuneet.

Opinnäytetyöprosessista minulle on noussut kaksi pääasiallista huomiota: opetusmenetelmän valintaan vaikuttaa yllättävän moni asia ja se, että opetusmenetelmää tulisi varioida. Työssä on tullut ilmi, että opetusmenetelmän valintaan vaikuttavat oppilaisiin liittyvät tekijät: heidän oppimistyyliinsä, ikänsä, tiedonhankintatyyliinsä ja ryhmän taitotaso. Opetettaessa lapsia ja nuoria on opettajan huomioitava myös oppilaiden motorisen kehittymisen taso. Lisäksi on huomioitava, että oppilaiden biologinen ikä ei vastaa kalenteri-ikää. Opettajaan liittyviä tekijöitä ovat hänen oppimiskäsityksensä, taitotasonsa ja kuntonsa. Lisäksi opetusmenetelmän valintaan vaikuttavat vielä monet tekijät, jotka eivät kuulu tämän työn sisältöön kuten saatavilla oleva välineistö, opettajan mielenterveyden tila ja opettajan tietotekniset taidot.

Työn aikana selvisi Kaurasen, Jaakkolan ja Nummisen teksteistä, että opetusmenetelmiä tulisi varioida. Opinnäytetyöprosessin lopulla se on valjennut minullekin. Opettajan kannalta opetusmenetelmien varioimisella hän voi luoda itselleen haastetta ja mielenkiintoa työhönsä. Sirkusopettajan ura voi olla hyvinkin pitkä. Vanhuuseläkeikä sidotaan vuoden 1964 jälkeen syntyneille elinajan odotteeseen ja esimerkiksi minulle työeläkkeen laskuri antaa alimmaksi eläkeiäksi 67 vuotta ja 11 kuukautta (Vanhuuseläke – ikäluokilla oma eläkeikänsä 2019). Minulla on siis odotettavissa noin 46 vuotta työelämässä. Voin

varmuudella sanoa, että tulen ikääntymään työurani aikana ja samalla fyysiset mahdollisuuteni pienenevät, vaikka huolehtisin kehostani täydellisesti. Lisäksi uran varrelle saattaa tulla loukkaantumisia, sairastumisia tai esimerkiksi raskausaika. Nämä asiat rajoittavat kykyäni näyttää esimerkkiä ja mahdollisesti myös mallaamista. Tämän vuoksi olisi hyvä opetella käyttämään monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä silloin, kun ohella kykenee käyttämään sitä tuttua ja helppoa opetusmenetelmää.

Opetusmenetelmien varioimisella en kuitenkaan tarkoita sitä, että opettajan olisi hyvä vaihtaa opetusmenetelmäänsä jokaisella tunnilla ja jokaiseen liikkeeseen. Tällainen sekalainen opettaminen voi hämmentää lapsia ja vaikeuttaa heidän oppimistaan. Erityisesti pienille lapsille rutiinit tuovat turvallisuuden tunnetta. Tämän vuoksi opetusmenetelmien varioinnissa tietyn ryhmän opetuksessa tulee olla maltillinen.

Sirkusopettajan työkenttä voi olla hyvin monimuotoinen erilaisine opetuspaikkoineen ja ryhmineen. Useimmiten yhteinen tekijä näissä työtilanteissa on kuitenkin se, että ryhmät ovat isoja. Lapsia saattaa olla ryhmässä 10–15, ja niin taitotaso kuin motorisen kehittymisen vaihe voi vaihdella suuresti. Jaakkola (2010, 23) kertoo, että suurta ryhmää ohjattaessa ei ole mahdollista huomioida jokaisen oppijan oppimistyyliä, joten ratkaisevaa on vaihtaa ohjaustyyliä säännöllisesti. Opettajan luontaisesti käyttämä opetusmenetelmä saattaa olla hänelle ja osalle oppilaista paras, mutta todennäköisesti se ei ole optimaalinen kaikille oppilaille. Opetusmenetelmiä vaihtelemalla opettaja voi auttaa lapsia löytämään oman oppimistyylinsä. Erilaisten opetusmenetelmien käyttämisellä opettaja voi myös innostaa oppilaita ja tehostaa näin oppimista.

Päätutkimusaineistonani toimi itse tekemäni kysely. Kyselyn yksi heikkous on sen kysymyksien asettelu. Sen jälkeen, kun olin saanut kyselyn vastaukset ja keskustellut kollegoiden kanssa aiheestani, huomasin, että ensimmäisen opetuskerran määrittely oli epäselvä. Muutama vastaaja ymmärsi ensimmäisen kerran tarkoittavan tilannetta, jossa opettaja opettaa itselleen uutta temppua ensimmäistä kertaa, kun oma näkökulmani oli oppilaille uuden tempun opettaminen. Myös muissa kysymyksissä on voinut tulla väärinymmärryksiä kysymyksen asettelun suhteen. Kyselyssä oli kuitenkin monia avoimia kysymyksiä, joista vastaajien mielipiteet pääsivät esille ja sain laadullista dataa sirkuksen opetuksesta. Työssäni käytin eniten kysymystä, jossa pyydettiin laittamaan opetusmenetelmät järjestykseen sen mukaan, mitä opettaja käyttää eniten. Tässä kysymyksessä olin määrittänyt vaihtoehdot valmiiksi, mutta lisäksi olisi ollut hyvä olla vaihtoehtona vastaajan oma opetusmenetelmä tai että vastaajat olisivat saaneet kokonaan määritellä omat opetusmenetelmänsä. Tämä olisi edellyttänyt erilaista kysymysteknistä ratkaisua,

kenties jonkin toisen kyselylomakkeen käyttöä. Lähtökohtanani oli se, että halusin tehdä kyselystä selkeän ja helposti vastattavan.

Kirjallisen aineisto hankinta osoittautui alkuun odotettua hankalammaksi, koska moni aineisto koskee oppimista tai opettamista yleisesti, tai erityisesti tiedollista oppimista tai opettamista. Näitä lähdeaineistoja jouduin tulkitsemaan ja soveltamaan sirkuksen opettamiseen. Opinnäytetyö prosessin loppupuolella löysin motoriseen oppimiseen liittyviä aineistoja, jotka olivat helpommin sovellettavissa sirkukseen. Lisäksi lähdeaineistojen kanssa työskentelyssä heikkoutena olivat omat ennakkoajatukseni ja oppimisenäkemykseni. En kykene laittamaan itseäni yhden oppimisenäkemyksen alle, vaan koen olevani osittain behavioristinen ja osittain konstruktivistinen opettaja. Mielestäni oppiminen on kunkin henkilökohtaista tiedon ja taidon rakentamista. Opettaessani lapsia olen melko tarkka suoritusten tekniikasta, varsinkin niiden turvallisuudesta, ja annan paljon palautetta suorituksista. Tämä oppimiskäsitys on ollut näkökulmana kaikkeen lukemaani.

En päässyt tekemään määrällistä tutkimusta aiheestani, enkä tekemään suuria johtopäätöksiä. Lopputuloksena sain kuitenkin tehtyä kartoitusta ja laadullista tutkimusta. Ja mikä tärkeintä, pääsin itse oppimaan aiheesta: pohtimaan valintojani. Aiheen käsittelyä olisi mielenkiintoista jatkaa esimerkiksi seuraavista näkökulmista: opetusmenetelmät aikuisten opetuksessa, opetusmenetelmät lasten oppimisen harjoitteluvaiheessa, opetusmenetelmät sirkuksen taiteellista puolta opettaessa ja suuremman otoksen tutkimus eri sirkuslajien opetusmenetelmistä sekä lapsille että aikuisille.

Kaiken kaikkiaan on mahdotonta sanoa ainoa oikeaa opetusmenetelmää tiettyyn opetustilanteeseen. Siksi opettajan olisi tärkeää varioida opetustaan tempun, ryhmän ja yksilöiden vaatimalla tavalla. Kyselyyni vastanneet sirkusopettajat toimivatkin kentällä juuri yksilöllistään. 20 kyselyyni vastaajaa sanoo olevansa jonkin verran tai täysin eri mieltä väittämän ”opetan koko ryhmää samalla tavalla” kanssa. Mielestäni tämä opinnäytetyö on hyvä lopettaa tutkija Pirkko Nummisen (1997) hienosti kokoaviin sanoihin: ”Se, miten hyvin ohjaaja pystyy vaihtelevaan eri työtapoja, kertoo ulkopuoliselle sen, miten hyvä ohjaaja hän on.”

LÄHTEET

Anttila, E. 2017. Kehollinen oppiminen. Teoksessa Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 58. Taideyliopiston teatterikorkeakoulu. Viitattu 9.4.2019. <https://disco.teak.fi/anttila/6-kehollinen-oppiminen/>.

Bandura, A. 2017. Sosiaalis-Kognitiivinen teoria. Teoksessa Vasta R. (toim.) Kuusi teoriaa lapsen kehityksestä. Suom. A. Toppi. 3. painos. EU: UNIpress, 13–82.

Gallese, V. 2011. Intersubjektivisuus neurotieteen näkökulmasta: Ruumiillinen jäljittely ja sen merkitys intersubjektivisuudessa. Psykoterapia-lehti. Viitattu 9.4.2019. <http://www.psykoterapia-lehti.fi/tekstit/gallese111.htm>.

Gymnastic Zone. 2010. Definition: Spotting. Viitattu 13.4.2019. <http://gymnasticszone.com/definition-spotting/>.

Hänninen, T. 2015. Biologisen iän huomioiminen harjoittelussa. Viitattu 26.4.2019. <http://www.terveurheilija.fi/materiaalit/iltaseminaarienmateriaalitgetfile.php?file=513>.

Jaakkola, T. 2010. Liikuntataitojen oppiminen ja taitoharjoittelu. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jaakkola, T. 2016. Juokse, hyppää, heitä, ota kiinni! – Perusliikuntataitojen opettaminen lapsille ja nuorille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kauranen, K. 2011. Motoriikan säätely ja motorinen oppiminen. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 167. Tampere: Liikuntatieteellinen Seura ry.

McLeod, S. A. 2016. Bandura - social learning theory. Viitattu 12.11.2018. <https://www.simplypsychology.org/bandura.html>.

Miettinen, P. ja Vuohiniemi M. 1999. Taidon oppiminen. Teoksessa Miettinen P. (toim.) Liikkuva lapsi ja nuori. Lahti: VK-Kustannus Oy, 150–194.

Mikkanen, R. 2012. Mennään sirkukseen. Saarijärvi: Minerva Kustannus Oy.

Numminen, P. 1997. Kuperkeikka varhaiskasvatuksen liikunnan didaktiikkaan. 3. painos. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Opetushallitus. TPO2018 sirkustaiteen tukimateriaalit. Viitattu 19.3.2019. https://edu.fi/taiteen_perusopetus/sirkustaide/tpo2018_tukimateriaalit/sirkustaide.

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Määräykset ja ohjeet 2017:12a. https://www.oph.fi/download/186920_Taiteen_perusopetuksen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf.

Pajare, F. 2004. Albert Bandura, Biographical Sketch. Viitattu 12.11.2018. <http://www.professoralbertbandura.com/bandura-bio-pajares/albert-bandura-bio-sketch.html>.

Peda.net. Biologia 9: Ihmisen biologia. 12. Näkökyky. Viitattu 13.11.2018. <https://peda.net/oppi-materiaalit/e-oppi/verkkokauppa/yl%C3%A4koulu/poistuneet-tuotteet/ihminen/nakeminen>.

Suomen Nuorisosirkusliitto. Suomalainen nykysirkus lukuina. Viitattu 11.4.2019. <https://snsi.fi/tieto-sirkuksesta/#.XK8Dr-gzZPY>.

Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Työeläke.fi. Vanhuuseläke – ikäluokilla oma eläkeikänsä. Viitattu 2.4.2019 <https://www.tyoe-lake.fi/elakkeet-eri-elamantilanteissa/vanhuuselake-ikaluokilla-oma-elakeikansa/>.

Kysely sirkusopettajille

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

Sirkuksen opettaminen

Kyselylomake Mari-Helen Thurénin opinnäytetyötä (Turun AMK, sirkus) varten. Tutkimus keskittyy sirkuksen tekniikan opettamiseen. Vastaukset kerätään nimettömästi.

*Pakollinen

1. Mitä sirkuslajia opetat eniten? (Vastaa kysymyksiin 2–5 tämän lajin perusteella) *

Merkitse vain yksi soikio.

- Permantoakrobatia Siirry kysymykseen 2.
- Pariakrobatia / Pyramidit Siirry kysymykseen 6.
- Tasapainoilu Siirry kysymykseen 10.
- Ilma-akrobatia Siirry kysymykseen 14.
- Jongleeraus Siirry kysymykseen 18.

Permantoakrobatia

2. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa temppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten) *

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallaan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

3. Kuvaile vielä omisanoin, miten tyypillisesti opetat temppua ensimmäistä kertaa *

---

4. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaisista? *

---

https://docs.google.com/forms/d/1Aqz5dErZL80v5ZbZWQeSpVi_ZjEdq-gH8g2GB-mUcs/edit

1/12

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

5. 5. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat temppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu? *

Siirry kysymykseen 22.

Pariakrobatia/Pyramidit

6. 2. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa temppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten) *

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallaan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

7. 3. Kuvaile vielä omiansanoin, miten tyypillisesti opetat temppua ensimmäistä kertaa *

---

8. 4. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista? *

---

9. 5. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat temppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu? *

---

https://docs.google.com/forms/d/1Aqz5dErZL80vI5ZbZWQeSpVi_ZjEdq-gH8g2GB-mUcs/edit

2/12

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

Siirry kysymykseen 22.

Tasapainoilu

10. 2. Laita opetustyylit järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa temppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten) *

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

11. 3. Kuvaile vielä omiansanoin, miten tyypillisesti opetat temppua ensimmäistä kertaa *

---

12. 4. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista? *

---

13. 5. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat temppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu? *

Siirry kysymykseen 22.

Ilma-akrobatia

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

14. **2. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa temppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten) ***

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

15. **3. Kuvaile vielä ominsanoin, miten tyypillisesti opetat temppua ensimmäistä kertaa ***

---

16. **4. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista? ***

---

17. **5. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat temppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu? ***

Siirry kysymykseen 22.

Jonleeraus

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

18. 2. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa temppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten) *

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

19. 3. Kuvaile vielä ominsanoin, miten tyypillisesti opetat temppua ensimmäistä kertaa *

---

20. 4. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista? *

---

21. 5. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat temppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu? *

Siirry kysymykseen 22.

Toinen opetettava laji

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

22. **6. Mitä sirkuslajia opetat toiseksi eniten? (Vastaa kysymyksiin 7–10 tämän lajin perusteella) ***

Merkitse vain yksi soikio.

- Permantoakrobatia *Siirry kysymykseen 23.*
- Pariakrobatia / Pyramidit *Siirry kysymykseen 27.*
- Tasapainoilu *Siirry kysymykseen 31.*
- Ilma-akrobatia *Siirry kysymykseen 35.*
- Jongleeraus *Siirry kysymykseen 39.*
- Opetan vain yhtä lajia *Siirry kysymykseen 47.*
- Muu: _____ *Siirry kysymykseen 43.*

Permantoakrobatia

23. **7. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa temppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten)**

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallan liikeradan (esim. ilma-akrobatiasa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

24. **8. Kuvaile vielä ominsanoin, miten tyypillisesti opetat temppua ensimmäistä kertaa ja miksi juuri näin**

---

25. **9. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista?**

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

26. **10. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat temppeä uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu?**

Siirry kysymykseen 47.

Pariakrobatia/Pyramidit

27. **7. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa temppeä opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten)**

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

28. **8. Kuvaile vielä ominsanoin, miten tyypillisesti opetat temppeä ensimmäistä kertaa ja miksi juuri näin**

---

29. **9. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista?**

---

30. **10. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat temppeä uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu?**

---

https://docs.google.com/forms/d/1Aqz5dErZL80vI5ZbZWQeSpVi_ZjEdq-gH8g2GB-mUcs/edit

7/12

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

Siirry kysymykseen 47.

Tasapainoilu

31. **7. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa temppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten)**

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

32. **8. Kuvaile vielä ominsanoin, miten tyypillisesti opetat temppua ensimmäistä kertaa ja miksi juuri näin**

---

33. **9. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista?**

---

34. **10. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat temppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu?**

Siirry kysymykseen 47.

Ilma-akrobatia

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

35. **7. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa tempppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten)**

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallaan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

36. **8. Kuvaile vielä ominsanoin, miten tyypillisesti opetat tempppua ensimmäistä kertaa ja miksi juuri näin**

---

37. **9. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista?**

---

38. **10. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat tempppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu?**

Siirry kysymykseen 47.

Jongleeraus

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

39. **7. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa tempppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten)**

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallaan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

40. **8. Kuvaile vielä ominsanoin, miten tyypillisesti opetat tempppua ensimmäistä kertaa ja miksi juuri näin**

---

41. **9. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista?**

---

42. **10. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat tempppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu?**

Siirry kysymykseen 47.

Muu

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

43. **7. Laita opetustyyli järjestykseen sen mukaan, kuinka paljon käytät niitä ensimmäistä kertaa tempppua opettaessasi (1=eniten, 5=vähiten)**

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	1	2	3	4	5
Näytän itse mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Pyydän jota kuta muuta näyttämään	☐	☐	☐	☐	☐
Ainoastaan selitän	☐	☐	☐	☐	☐
Näytän videon/kuvan	☐	☐	☐	☐	☐
Mallan liikeradan (esim. ilma-akrobatiassa lattialla, jongleerauksessa liikuttamalla palloja heittojen sijaan)	☐	☐	☐	☐	☐

44. **8. Kuvaile vielä ominsanoin, miten tyypillisesti opetat tempppua ensimmäistä kertaa ja miksi juuri näin**

---

45. **9. Onko oppilaiden iällä ja/tai taitotasolla vaikutusta edellä kuvattuun tilanteeseen? Minkälaista?**

---

46. **10. Vaihdatko opetustyyliäsi, kun opetat tempppua uudestaan? Miten opetuksesi muuttuu?**

Siirry kysymykseen 47.

Kaikesta opettamisesta

47. **11. Minkä oppimiskäsityksen kannattaja koet olevasi?**

Merkitse vain yksi soikio.

- Behavioristinen
- Konstruktivistinen
- Kognitiivinen
- Humanistinen

15.2.2019

Sirkuksen opettaminen

48. **12. Tarkenna halutessasi oppimiskäsitystäsi**

---

49. **13. Mitä mieltä olet väittämistä, jotka koskevat ensimmäistä opetuskertaa?***Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.*

	Täysin samaa mieltä	Jonkin verran samaa mieltä	En osaa sanoa	Jonkin verran eri mieltä	Täysin eri mieltä
On välttämätöntä näyttää mallia	☐	☐	☐	☐	☐
Mallisuorituksen tulee olla teknisesti puhdas	☐	☐	☐	☐	☐
Sanallinen ohjeistus on välttämätöntä	☐	☐	☐	☐	☐
Se, ovatko lihakseni lämpimänä, vaikuttaa opetustyyliini valintaan	☐	☐	☐	☐	☐
Video-esimerkin näyttäminen on laiskuutta	☐	☐	☐	☐	☐
Opetan koko ryhmälle samalla tavalla	☐	☐	☐	☐	☐
Käytän kehonosien nimiä ohjeistaessani	☐	☐	☐	☐	☐
Käytän mielikuvia ohjeistaessani	☐	☐	☐	☐	☐

50. **14. Vapaa sana**

Palvelun tarjoaa
 Google Forms